

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Michal Jakoubek

Přiměřené zadostiučinění jako nekalosoutěžní nárok

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. 2. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. 2. 2020

.....

Michal Jakoubek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. JUDr. Danielu Patěkovi, Ph.D. za inspiraci a odborné vedení při psaní této diplomové práce. Zároveň bych rád poděkoval své rodině a přítelkyni za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Obecné předpoklady vzniku nekalosoutěžního nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.....	3
2.1	Protiprávnost – porušení povinnosti	4
2.1.1	Pojem nekalé soutěže a účel úpravy nekalé soutěže	4
2.1.2	Nekalosoutěžní jednání a generální klauzule	6
2.2	Vznik nemajetkové újmy	13
2.3	Příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem nemajetkové újmy	15
2.4	Zavinění	19
3	Osoby legitimované ve vztahu k nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.....	22
3.1	Osoby aktivně legitimované z nekalosoutěžních nároků	22
3.1.1	Soutěžitelé	23
3.1.2	Zákazníci	28
3.1.3	Jiné osoby dotčené	30
3.2	Osoby pasivně legitimované z nároku z nekalosoutěžních nároků	31
3.2.1	Rušitel v užším slova smyslu	32
3.2.2	Rušitel v širším slova smyslu	32
3.2.3	Přičitatelnost jednání pomocné osoby hlavnímu soutěžiteli	33
4	Konkrétní otázky spojené s nekalosoutěžním nárokem na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.....	37
4.1	Forma přiměřeného zadostiučinění	37
4.1.1	Nepeněžžitá forma přiměřeného zadostiučinění	39
4.1.2	Peněžitá forma přiměřeného zadostiučinění	42
4.1.3	Újma na majetku dotčené osoby jako kritérium pro rozhodování o peněžité formě přiměřeného zadostiučinění.....	48
4.2	Sankční funkce peněžité formy přiměřeného zadostiučinění	50
4.3	Povinnost tvrzení a důkazní při uplatňování nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění	63
5	Závěr	68
	Použitá literatura	71
	Abstrakt	77

1 Úvod

Přirozenou vlastností člověka, která mu umožňuje nejen přežití, ale i další vývoj v podobě nových objevů, technologií a postupů, je soutěživost, jakožto jeho přirozený instinkt, spočívající v tom, že člověk usiluje o své prosazení a úspěch, ať už jde o oblast soukromého života člověka či o oblast profesní. Jednou z oblastí, ve které se soutěž a soutěživost projevuje ve své ryzí podobě, je oblast soutěže hospodářské, v rámci které její jednotliví účastníci usilují o své prosazení na trhu, kterého se účastní, a to nutně na úkor ostatních účastníků soutěže, jež usilují o totéž. Z obecné teze omezenosti zdrojů totiž vyplývá, že pokud si některý z účastníků získá pro sebe na trhu větší podíl, nutně se tak musí stát na úkor jiných účastníků trhu. Takovéto soutěžní prostředí pak umožňuje úspěch pouze těm nejlepším a nejsilnějším soutěžitelům, což je ostatně i v zájmu zákazníků, neboť v ideálním případě by měl být úspěch soutěžitele odvislý od kvality jeho produktu a služeb (v praxi je však výsledek hospodářské soutěže závislý na nespočetném množství jiných faktorů). S jistou mírou nadsázky lze říci, že hospodářská soutěž je neustálou snahou soutěžitele o zničení konkurence. V rámci takového soutěžního prostředí pak nutně musí docházet ke střetu jednotlivých účastníků hospodářské soutěže, jejichž zájmy stojí v protikladu, přičemž pojmovým znakem takového střetu, ze kterého jeden účastník vyjde jako vítěz a druhý jako poražený, je vznik újmy na straně některého z účastníků soutěže. Ne každá újma v podobě zhoršení majetkové situace dotčené osoby či v podobě zásahu do jiné než majetkové sféry, je újmou, jejíž způsobení by právo reprobalo, když samotný neúspěch soutěžitele v soutěži, který pro něj bude vždy znamenat újmu, nezakládá jakékoliv nároky neúspěšného soutěžitele ve vztahu k původci újmy – úspěšnému soutěžiteli. Podstatné však je, zda soutěžitel užívá za účelem svého úspěchu v hospodářské soutěži prostředků akceptovatelných, či nikoliv a zda se v tomto ohledu nedopouští jednání, které právo považuje za nekalosoutěžní a zakazuje jej.

Porušení zákazu jednat nekalosoutěžně již má z pohledu práva následky, a to, pokud jde o právo soukromé, v podobě vzniku nároků osoby, do jejíž právní sféry bylo takovým jednáním zasaženo. Jedním z takových nároků je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, kterým má být odčiněna újma, která se neprojevuje v majetkové sféře dotčené osoby, tedy újma nemajetková. Tato práce je zaměřena právě na soukromoprávní nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jakožto prostředku odčinění nemajetkové újmy, a to specificky v oblasti hospodářské soutěže, jakožto nároku vzniklého z nekalosoutěžního jednání.

Cílem této práce je popsat předpoklady vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jakožto nároku nekalosoutěžního, vymezit subjekty, jež jsou oprávněny se tohoto nároku domáhat, jakož i subjekty, které jsou povinny takový nárok uspokojit, popsat povahu a formy přiměřeného zadostiučinění a dále poukázat na některá specifika tohoto nároku v oblasti práva nekalé soutěže. Zvláštní pozornost bude věnována peněžité formě nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, a to konkrétně podmínkám, za kterých lze dotčené osobě přiznat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích a kritériím, kterými se řídí rozhodování soudů o konkrétní výši přiměřeného zadostiučinění v penězích.

Dále se pak tato práce bude zabývat otázkou, zda plní přiměřené zadostiučinění toliko funkci „prosté“ kompenzace již vzniklé nemajetkové újmy, či zda jej lze považovat za prostředek, který je způsobilý efektivně předcházet samotnému vzniku nemajetkové újmy v podobě účinné prevence před nekalosoutěžním jednáním, jakož i případné soukromoprávní sankce za nekalosoutěžní jednání a zda lze tato hlediska brát v potaz při posouzení, jaká částka přiměřeného zadostiučinění v penězích je v konkrétním případě přiměřená. V neposlední řadě pak bude věnována pozornost základním procesním povinnostem dotčené osoby při uplatňování nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, a to povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní, zejména pak jejich rozsahu.

2 Obecné předpoklady vzniku nekalosoutěžního nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

Oprávnění požadovat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v případě ohrožení či porušení práv nekalosoutěžním jednáním je zakotveno v ust. § 2988 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“)¹. Takto kusá úprava, toliko zakotvující právo požadovat „přiměřené zadostiučinění“ aniž by vymezovala konkrétní předpoklady vzniku a uplatnění tohoto soukromoprávního nároku, by samozřejmě nebyla dostatečná pro potřeby právní ani hospodářské praxe, a proto je třeba vycházet z obecné úpravy odčinění nemajetkové újmy podané rovněž občanským zákoníkem. Úprava mimosmluvního závazkového vztahu, jehož obsahem je právo věřitele žádat po dlužníkovi odčinění nemajetkové újmy, kterou mu způsobil porušením své povinnosti vyplývající ze zákona či smlouvy nebo porušením dobrých mravů a povinnost dlužníka takovou nemajetkovou újmu odčinit, je pojata v části čtvrté (relativní majetková práva), hlavě III (závazky z deliktů), díle 1 (náhrada majetkové a nemajetkové újmy) občanského zákoníku, přičemž na problematiku odčinění nemajetkové újmy se budou aplikovat ustanovení občanského zákoníku týkající se náhrady újmy na jmění (škody), tedy včetně předpokladů samotného vzniku povinnosti odčinit nemajetkovou újmu, resp. práva odčinění nemajetkové újmy požadovat².

Základní předpoklady vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je tedy nutno vyvozovat ze zákonných ustanovení týkajících se náhrady škody. Mezi předpoklady vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění se tedy řadí porušení povinnosti stanovené zákonem či smlouvou (eventuálně též jednání v rozporu s dobrými mravy), vznik nemajetkové újmy, příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem nemajetkové újmy a v případě nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění vyplývajícího z nekalosoutěžního jednání dále, v důsledku aplikace ust. § 2910 občanského zákoníku³, rovněž zavinění. Pro vznik nároku na odčinění nemajetkové újmy, tedy nároku na poskytnutí

---

1 *Osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno (...) může požadovat přiměřené zadostiučinění (...).*

2 Ust. § 2984 odst. 2 věta druhá občanského zákoníku, dle které platí, že: *V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.*

3 *Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.*

přiměřeného zadostiučinění, je dále nezbytné, aby zákon povinnost odčinit nemajetkovou újmu výslovně stanovil (případně může být tato povinnost založena ujednáním smluvních stran)⁴.

2.1 Protiprávnost – porušení povinnosti

Protiprávnost, tedy porušení povinnosti škůdce vyplývající mu (v případě nekalé soutěže) ze zákona⁵, jakožto jeden z předpokladů uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, resp. vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění a oprávnění přiměřené zadostiučinění požadovat, bude v případě přiměřeného zadostiučinění, jakožto nekalosoutěžního nároku, spočívat v porušení povinnosti nejednat nekalosoutěžně, resp. v tom, že se škůdce (rušitel) svým jednáním dopustí deliktu nekalé soutěže tak, jak je vymezen dále v této podkapitole práce.

2.1.1 Pojem nekalé soutěže a účel úpravy nekalé soutěže

Úprava nekalé soutěže je podána v hlavě III. občanského zákoníku, v níž jsou upraveny závazky z deliktů, tedy mimosmluvní závazkové vztahy. Při zkoumání práva nekalé soutěže se však nelze omezovat toliko na ustanovení obsažená v občanském zákoníku, či jiných právních předpisech⁶ nebo legislativě Evropské unie⁷, neboť právo nekalé soutěže je do značné míry dotvářeno a nezřídka i vytvářeno judikaturou, a to i v zemích kontinentální Evropy, a lze jej tedy označit za právo soudcovské (judge made law).⁸

Základním účelem práva nekalé soutěže je zabezpečit, aby hospodářská soutěž probíhala čistě a její výsledky byly určovány primárně na základě hospodářských výkonů účastníků soutěže.⁹ Úprava nekalé soutěže představuje jeden z mnoha prostředků ochrany a prosazení práva svobodně podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, jež je zakotveno

---

⁴ K tomu srov. ust. § 2984 odst. 2 občanského zákoníku.

⁵ K tomu srov. ust. § 2910 občanského zákoníku.

⁶ Lze zmínit např. zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele či zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy

⁷ Např. směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě či směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách ve vztazích mezi podnikateli a spotřebiteli na vnitřním trhu.

⁸ BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 208.

⁹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a Jan DĚDIČ. Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4, str. 281.

v čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod¹⁰, ale zároveň též jeho limit a omezení ve smyslu čl. 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod¹¹, zejména pokud jde o metody užívané soutěžitelem za účelem prosazení se v rámci hospodářské soutěže, resp. za účelem úspěchu soutěžní činnosti konkrétního soutěžitele.¹²

V intencích úpravy občanského zákoníku pak ono výše naznačené omezení práva svobodně podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost vyplývá primárně z ust. § 2972, které zakazuje soutěžiteli při soutěžní činnosti, jakož i při sdružování k výkonu takové činnosti, svou účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat či omezovat.¹³

Zároveň je však potřeba vnímat specifika spojená s podnikatelským, resp. soutěžním prostředím, kdy po soutěžitelích nelze spravedlivě požadovat, aby při vlastním úsilí o prosazení se na trhu zároveň postupovali s ohledem na své konkurenty a ve snaze nezpůsobovat jim újmu nevyužívali veškerého potenciálu, který jejich podnikatelský záměr má. Vzhledem k omezenosti zdrojů bude totiž vždy více či méně platit, že úspěch jednoho soutěžitele bude znamenat újmu jeho konkurenta. Je přirozené, že snahou každého soutěžitele je ovládnout trh zboží či služeb, na kterém vystupuje, a to právě na úkor svých konkurentů, byť za cenu jejich likvidace. Právě takovéto soutěžní prostředí pak zaručuje úspěch těch nejlepších soutěžitelů, kteří jsou schopni poskytovat kvalitnější výrobky či služby, za příznivější ceny a za lepších podmínek pro zákazníky. V takovém případě lze i na činnost směřující (být nepřímo) k újmě jiného soutěžitele, či dokonce až k jeho likvidaci, nahlížet veskrze pozitivně. Nelze však akceptovat takové jednání či metody, které jsou způsobilé pokřivit výsledky hospodářské soutěže tak, že úspěch soutěžitele nebude založen na jeho soutěžní zdatnosti (ve smyslu kvality výrobků či služeb, jejich ceny atp.) nýbrž na klamavých, agresivních či jiných neakceptovatelných metodách. Jak uvádí Petr Hajn, „pravidla hospodářského soutěžení

---

10 Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

11 Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

12 HAJN, Petr. Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení občanského zákoníku. Obchodněprávní revue [online databáze]. 2014, 2014(4), 97 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: Beck-online dále pak náleží Ústavního soudu ze dne 11.9.2009, ve věci sp.zn. IV. ÚS 27/09 dle kterého čl. 26 Listiny ovlivňuje i výklad zákonné úpravy, která má sloužit k ochraně podnikatelské činnosti jednotlivců (...) (a) dává obecným soudům povinnost poskytnout ochranu podnikatelské činnosti, pokud je do ní zasazeno způsobem, který se přičítá elementárním pravidlům férovosti a dobrým mravům soutěže.

13 K tomu viz ust. § 2972 občanského zákoníku: *Kdo se účastní hospodářské soutěže (soutěžitel), nesmí při soutěžní činnosti, ani při sdružování k výkonu soutěžní činnosti, vlastní účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat, ani účast jiných v hospodářské soutěži omezovat.*

nevyžadují zcela ohleduplné chování vůči konkurentům, pro tvrdé praktiky však přece jen existují jisté meze“.¹⁴

Primární účel práva nekalé soutěže (resp. soutěžního práva jako takového) tedy lze vzhledem k výše uvedenému spatřovat v ochraně a prosazení práva svobodně podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a současně v ochraně hospodářské soutěže před „zkreslením“ jejích výsledků a v tomto kontextu i v ochraně práv a oprávněných zájmů všech účastníků hospodářské soutěže (zejména soutěžitelů a zákazníků), a to vždy za užití principu proporcionality a metody vážení zájmů¹⁵.

Ačkoliv je úprava nekalé soutěže zařazena do občanského zákoníku, není jejím účelem toliko ochrana zájmů soukromých, neboť právo proti nekalé soutěži lze vnímat i jako jeden z nástrojů k prosazení veřejných zájmů v hospodářské soutěži, a to primárně zájmu na čistotě hospodářské soutěže a ochraně soutěže jako takové¹⁶. Tento účel práva nekalé soutěže je výslovně vyjádřen v textu německého zákona proti nekalé soutěži, z jehož § 1 se podává, že (mimo jiného) chrání zájem široké veřejnosti na nenarušené hospodářské soutěži¹⁷.

2.1.2 Nekalosoutěžní jednání a generální klauzule

Nekalosoutěžním jednáním lze obecně chápat taková chování, která soutěž falšují, tedy ovlivňují jinými prvky než kvalitativní úrovní a kvantitou hospodářských výsledků.¹⁸ Zcela zásadní a určující postavení ve vymezení nekalosoutěžního jednání pro účely práva soukromého, a do značné míry i pro účely práva veřejného¹⁹ má tzv. generální klauzule nekalé

---

14 BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 206.

15 K tomu srov HAJN, Petr. Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení občanského zákoníku. Obchodněprávní revue [online databáze]. 2014, 2014(4), 97 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: Beck-online

16 K tomu srov. BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 209.

17 Dle § 1 UWG (Das Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb): Dieses Gesetz dient dem Schutz der Mitbewerber, der Verbraucherinnen und Verbraucher sowie der sonstigen Marktteilnehmer vor unlauteren geschäftlichen Handlungen. Es schützt zugleich das Interesse der Allgemeinheit an einem unverfälschten Wettbewerb.

18 ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a Jan DĚDIČ. Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4, str. 281.

19 K tomu viz ust. § 248 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, stanovující znaky skutkové podstaty trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže.

soutěže. Nekalosoutěžní jednání, jako obecně jakékoliv právní jednání²⁰, může mít podobu jak komisivní tak i omisivní, tedy nekalé soutěže je možné se dopustit konáním i opomenutím povinnosti konat.

Úprava nekalosoutěžního jednání je založena na konstrukci, která spočívá ve vymezení společných znaků nekalosoutěžního jednání a na to navazující vyjmenování typových případů nekalé soutěže.²¹ Ustanovení, které vymezuje společné znaky – podmínky – nekalosoutěžního jednání bývá označováno jako generální klauzule nekalé soutěže.

Generální klauzule nekalé soutěže je v českém právním řádu vymezena v ust. § 2976 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého platí, že: *Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.* Druhý odstavec citovaného ustanovení pak demonstrativně vyjmenovává některé zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, které jsou poté blíže upraveny v ust. § 2977 a násl. občanského zákoníku.²²

Pro kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního je nezbytné, aby takové jednání naplňovalo všechny znaky generální klauzule nekalé soutěže vymezené ve výše citovaném ust. § 2976 odst. 1 občanského zákoníku, přičemž demonstrativní výčet zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže v občanském zákoníku „plní roli spíše jakéhosi dokreslení nekalé soutěže, neboť i v těchto případech bude muset soud dospět k závěru o naplnění všech tří podmínek generální klauzule“.²³ Vhodnost, resp. přímo nezbytnost, takového pojetí právní úpravy nekalé soutěže je dána zejména potřebou reagovat na obchodní praktiky nerozšířené či neznámé zákonodárci v době, kdy byla konkrétní úprava práva nekalé soutěže přijímána, když obecně vymezené podmínky generální klauzule umožní soudům flexibilnější posuzování určitého jednání jako nekalosoutěžního, než by tomu bylo v případě přesně definovaných zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže.

---

20 Dle ust. § 546 občanského zákoníku: *Právně lze jednat konáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit.*

21 ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§2521-3081)*, Systém ASPI, Wolters Kluwer, cit. 2019-10-15, komentář k ust. § 2976 o.z., Dostupné v Systému ASPI.

22 Těmito zvláštními skutkovými podstatami nekalé soutěže jsou klamavá reklama, klamavé označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, (zakázaná) srovnávací reklama, porušení o obchodního tajemství, dotěrné obtěžování a ohrožení zdraví a životního prostředí.

23 PATĚK, Daniel. Nad aktuální podobou práva proti nekalé soutěži (nejen) v občanském zákoníku. *Obchodněprávní revue* [online databáze]. 2016, 2016(3), 65 [cit. 2019-10-19]. Dostupné z: Beck-online

Generální klauzule nekalé soutěže tedy má ve vztahu ke kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního dvě základní funkce, a to omezující a rozšiřující. Dle omezující funkce generální klauzule nekalé soutěže musí jednání, aby jej bylo možno kvalifikovat jako nekalosoutěžní, naplňovat všechny znaky generální klauzule nekalé soutěže, nehledě na to, zda takové jednání naplňuje znaky některé ze zvláštních skutkových podstat. Jinými slovy, naplnění znaků některé ze zvláštních skutkových podstat nestačí pro kvalifikaci jednání jako nekalosoutěžního, nejsou-li naplněny znaky generální klauzule nekalé soutěže. Rozšiřující funkce generální klauzule nekalé soutěže naopak způsobuje, že jednání lze kvalifikovat jako nekalosoutěžní pokud naplňuje znaky generální klauzule nekalé soutěže, byť nenaplňuje znaky žádné z vyjmenovaných zvláštních skutkových podstat.²⁴ Z popsaného pojetí generální klauzule nekalé soutěže vychází rovněž judikatura obecných soudů České republiky, z níž lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 23 Cdo 40/2011²⁵, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 139/2008²⁶ či usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 2085/2007.²⁷

Z citovaného ust. § 2976 odst. 1 občanského zákoníku vyplývají tři základní znaky generální klauzule nekalé soutěže, které musí být naplněny, aby bylo možné konkrétní jednání kvalifikovat jako jednání nekalosoutěžní, přičemž platí, že tyto znaky musí být naplněny společně, aby se dalo uvažovat o právní kvalifikaci nekalé soutěže.²⁸

Prvním z těchto znaků, resp. podmínek, je *jednání v hospodářském styku*. Pojmem hospodářský styk se zákonodárce navrácí k tradici prvorepublikového zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži,²⁹ aniž by však tímto mělo být jakkoliv podstatněji

---

24 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 38 – 39.

25 Zde Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že *pokud určité jednání naplňuje kumulativně základní podmínky generální klauzule, jde o jednání nekalé soutěže, které zákon zakazuje. Navíc může určité nekalosoutěžní jednání naplňovat podmínky některé či více pojmenovaných skutkových podstat nekalé soutěže, což však pro konečný závěr o nekalosoutěžním charakteru posuzovaného jednání na základě generální klauzule není již podstatné.*

26 Zde Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že *při posuzování otázky, zda jednání soutěžitele splňuje podmínky zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, je nutné nejprve zjistit, zda splňuje tři základní podmínky obecné skutkové podstaty nekalé soutěže, tj. generální klauzule.*

27 Zde Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že *není nutné řešit podmínky konkrétních skutkových podstat, nebyla-li naplněna generální klauzule nekalé soutěže.*

28 BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 215.

29 Dle jeho ust. § 1 platilo: *Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodití soutěžitele, může býti žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím*

ovlivněno posuzování nekalosoutěžního jednání oproti úpravě podané zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obchodní zákoník“)³⁰ a tedy pro účely posuzování naplnění tohoto znaku generální klauzule nekalé soutěže tak bude i nadále použitelná judikatura vycházející z úpravy obchodního zákoníku, neboť je dovozováno, že pojem jednání v hospodářském styku v sobě zahrnuje rovněž pojem *jednání v hospodářské soutěži*.³¹ Zmíněná judikatura odvozovala naplnění znaku jednání v hospodářské soutěži od vymezení tzv. „soutěžního vztahu“, pojímaného velmi extenzivně.³² Koncept jednání v hospodářské soutěži, jenž lze považovat za podmnožinu jednání v hospodářském styku, v sobě pojímá široký rozsah činností,³³ jež se neomezují na pouhé „konkurenční“ vztahy, a ve shodě s tím je nutno i nyní vykládat pojem jednání v hospodářském styku dostatečně extenzivně tak, aby v sobě obsáhl co možná nejširší škálu v úvahu přicházejících činností a jednání.

Za rozhodující z hlediska naplnění znaku jednání v hospodářském styku lze tedy i nadále považovat posouzení, zda konkrétní jednání, jež má naplňovat znaky generální klauzule nekalé soutěže, bylo jednáním soutěžně orientovaným, resp. jednáním soutěživého charakteru. I nadále tedy bude třeba pro naplnění znaku jednání v hospodářském styku dovodit tzv. „zájem na výsledku soutěže“, zohledňovaný v judikatuře Nejvyššího soudu České republiky,³⁴ dle něž *je třeba dovodit zájem nekalosoutěžně jednajícího na úspěchu soutěžitele na úkor druhého soutěžitele, tedy na výsledku soutěže, tj. konkurenčního boje dvou soutěžitelů (...) nutno prvořadě odpovědět na otázku, zda lze v jednání spatřovat soutěžní záměr či účel, tzn. zda jednáním jsou objektivně sledovány soutěžní, konkurenční cíle*. Lze tedy uzavřít, že k naplnění

---

způsobený; věděl-li pak, nebo musil-li vědět, že jednání jeho jest způsobilé poškoditi soutěžitele, též, aby nahradil škodu tím způsobenou.

30 Ostatně poslední znění ust. § 44 odst. 1 obchodního zákoníku obsahovalo vedle pojmu hospodářské soutěže rovněž pojem hospodářský styk, a to po novelizaci obchodního zákoníku zákonem č. 152/2010 Sb.

31 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 41.

32 Ohledně toho lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věci 32 Odo 1230/2005, kde Nejvyšší soud ČR s odkazem na doktrinální závěry uvedl následující: *Soutěžní vztah je třeba interpretovat s přihlédnutím k pojmu soutěžitel velmi široce, neboť v soutěžním vztahu jsou nejen přímí soutěžitelé, poskytující totožná plnění, ale i všechny ostatní subjekty, kterými mohou být i nepodnikatelé, které však působí v podobných, navazujících nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech. Jako přímí soutěžitelé vystupují vůči sobě navzájem i ti, kteří působí v oboru výroby či služeb vzájemně zaměnitelných. Soutěžiteli jsou tudíž všichni, mezi nimiž na základě objektivní povahy jejich výrobků nebo služeb dojde na trhu k hospodářskému střetu. Za soutěžitele tak lze charakterizovat i ty subjekty, mezi nimiž pro nekalost počínání jednoho z nich vlastně nikdy k přímému konkurenčnímu střetu nedojde.*

33 K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 1345/2009.

34 Srov např. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 229/2006.

znaku jednání v hospodářském styku je nezbytné, aby určité jednání bylo orientováno ke zlepšení pozice soutěžitele na trhu, a to (přírozně) na úkor soutěžitele (či soutěžitelů) jiného.

Druhým znakem generální klauzule nekalé soutěže je *rozpor jednání s dobrými mravy soutěže*. Jelikož tento pojem má v právní úpravě nekalé soutěže dlouhou tradici, když totožný pojem byl užit zákonem o ochraně proti nekalé soutěži a rovněž obchodním zákoníkem, lze co do obecného vymezení tohoto pojmu opět vycházet z dřívější judikatury. K tomuto pojmu se, za účinnosti obchodního zákoníku, vyjádřil rovněž Ústavní soud České republiky, podle něž úprava generální klauzule nekalé soutěže *dává obecným soudům povinnost poskytnout ochranu podnikatelské činnosti, pokud je do ní zasazeno způsobem, který se přiči elementárním pravidlům férovosti a dobrým mravům soutěže*. Starší judikaturu, tím méně judikaturu prvorepublikovou, však nelze považovat za spolehlivý nástroj pro konkrétní vymezení toho, co lze v daném případě považovat za rozporné s dobrými mravy či naopak s nimi souladné, neboť nazírání na určité jednání z hlediska dobrých mravů soutěže se nutně v průběhu času mění.

Pro problematičnost exaktního vymezení pojmu dobré mravy soutěže bývá v teorii namísto pozitivního vymezení tohoto pojmu užíváno vymezení negativní, tj. čím dobré mravy nejsou, resp. s čím je nelze ztotožňovat. Dobré mravy soutěže zejména nelze ztotožňovat s obecným pojetím dobrých mravů ve smyslu § 2 odst. 3 občanského zákoníku,³⁵ neboť výlučně etické pohlížení na institut dobrých mravů soutěže by hospodářskou a právní praxi stavělo před obtížně řešitelné problémy,³⁶ přičemž takové nahlížení na hospodářskou soutěž, resp. její „mravy“, by v kontextu soutěžního prostředí nebylo ani dost dobře možné.

Stejně tak nelze dobré mravy soutěže ztotožňovat s pojmem zvyklosti soutěže, neboť v praxi se mohou vyskytovat zvyklosti souladné s dobrými mravy soutěže, jakož i zvyklosti z tohoto pohledu problematické, přičemž zároveň i jednání, které se zcela odchyluje od stávajících (běžných) zvyklostí, nemusí být rozporné s dobrými mravy soutěže.³⁷ Na odchylky od stávajících obchodních zvyklostí ve formě nových obchodních praktik (jsou-li souladné se

---

35 ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§2521-3081), Systém ASPI, Wolters Kluwer, cit. 2019-10-15, komentář k ust. § 2976 o.z., Dostupné v Systému ASPI.

36 Ohledně toho BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 217 – 218.

37 K tomu blíže BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 218.

zákonem) je obecně nutno nahlížet pozitivně, neboť zaručují dynamický vývoj soutěžního prostředí.

Podstatu pojmu dobrých mravů soutěže se pokusil vystihnout Krajský soud v Brně v rozsudku ve věci sp.zn. 25 Cm 254/2004,³⁸ kde uvedl, že pod tímto pojmem *lze rozumět určité všeobecné (v hospodářské soutěži platné) mimoprávní či etické zásady a normy, které jsou kladeny na všechny, kteří se v dané hospodářské soutěži projevují (...), které vymezují, co v dané hospodářské oblasti lze považovat za poctivé, slušné, sledující vlastní prospěch.* Podobně pak bývá tento pojem teorií vymezován jako „soubor pravidel chování v hospodářské soutěži, která nejsou formálně artikulována zákonodárcem, ale která vznikají spontánně v hospodářské praxi a která odpovídají převládajícím představám o slušnosti a poctivosti“.³⁹

Jednání, které lze s větší mírou jistoty vždy označit za rozporné s dobrými mravy soutěže je takové jednání, které je samo o sobě v rozporu se zákonem či jiným právním předpisem, neboť i v oblasti hospodářské soutěže se uplatní obecná právní zásada *Ignorantia Juris Non Excusat*, přičemž protiprávní jednání nelze dost dobře považovat za jednání souladné s dobrými mravy soutěže.⁴⁰ V této souvislosti se bude jednat zejména o veřejnoprávní předpisy, které regulují hospodářskou činnost (což však není nezbytnou podmínkou), ale i o předpisy soukromoprávní.

Posledním ze znaků generální klauzule nekalé soutěže je *způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.* Z formulace generální klauzule, v níž je užito pojmu újma vyplývá, že tento pojem je nutno vykládat s přihlédnutím k ust. § 2894 občanského zákoníku, kde je rozlišována újma na jmění (škoda) a nemajetková újma (újma na nemotných statcích).⁴¹ Ve shodě s tím může být rozebírán znak generální klauzule nekalé soutěže naplněn způsobilostí konkrétního jednání přivodit (jiným soutěžitelům nebo zákazníkům) újmu

---

38 In ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 43.

39 ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a Jan DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4, str. 281 a 282.

40 ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 43.

41 Ust. § 2984 občanského zákoníku: 1) *Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody).*

2) *Nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon.*

majetkovou i újmu nemajetkovou, přičemž pro naplnění tohoto znaku postačí způsobilost jednání přivodit byť pouze jednu z těchto typů újem.

Zároveň se z formulace tohoto znaku generální klauzule nekalé soutěže podává, že nekalá soutěž je (i nadále) deliktem ohrožovacím, když postačí toliko způsobilost přivodit újmu (majetkovou či nemajetkovou), přičemž k samotné újmě dojít nemusí. Tento závěr však neplatí pro nároky na náhradu či odčinění újmy vzniklé v souvislosti s nekalou soutěží (tj. právo na náhradu škody či poskytnutí přiměřeného zadostiučinění), kdy již konkrétní újma musí osobě dotčené nekalou soutěží vzniknout a nepostačí toliko její hrozba. Byť občanský zákoník explicitně neuvádí rozsah (hrozící) újmy vyžadovaný pro kvalifikaci určitého jednání jako jednání nekalosoutěžního, panuje shoda na tom, že způsobilost přivodit újmu má být možností pravděpodobnou, reálnou a nikoliv vyspekulovanou.⁴²

I nadále je možno hovořit o tom, že nekalosoutěžní jednání má objektivní charakter, neboť pro naplnění znaků generální klauzule nekalé soutěže není rozhodné zavinění jednatelického subjektu, nýbrž toliko výsledek předmětného jednání. Zcela samostatně je však v tomto směru nutno posuzovat (některé) nároky vyplývající z nekalosoutěžního jednání, kdy u nároku na náhradu škody či poskytnutí přiměřeného zadostiučinění se naopak uplatní princip subjektivní (k tomu více níže).

Ve vztahu k tématu této práce je podstatná dále poslední věta generální klauzule nekalé soutěže, která obsahuje výslovný zákaz nekalé soutěže, neboť bez takového zákazu by nebylo možné uplatnit nároky vyplývající z ust. § 2988 občanského zákoníku, tedy mimo jiné požadovat po rušiteli poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.⁴³ Vzhledem ke znění ust. § 2910 občanského zákoníku a dalších souvisejících zákonných ustanovení týkajících se náhrady škody a nemajetkové újmy, by tomu tak bylo pro absenci jednoznačného zákonného vyjádření protiprávnosti nekalosoutěžního jednání, resp. zákazu dopouštět se jednání, které zákon považuje za jednání nekalosoutěžní.

---

42 Ohledně toho BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 219 shodně též ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 43 a rozsudek Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 32 Cdo 139/2008 (v této věci však byl rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č.j. 4 Cmo 301/2008-174, který se řídil závěry NS ČR, zrušen nálezem Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 27/09).

43 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 40.

2.2 Vznik nemajetkové újmy

Ačkoliv pro naplnění znaků generální klauzule nekalé soutěže postačí toliko způsobilost konkrétního jednání přivodit újmu subjektům, jímž je zákonem poskytována ochrana před nekalosoutěžním jednáním, když nekalá soutěž je deliktem ohrožovacím, je pro úspěšné uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jakožto jednoho z nekalosoutěžních nároků, vyžadována existence „poruchy“ tedy vznik nemajetkové újmy, která má být odčiněna poskytnutím přiměřeného zadostiučinění.

Termínem nemajetková újma či imateriální škoda lze obecně označovat „škodu, která není přímo na majetku, a proto ji nelze kvantifikovat objektivním způsobem s odvoláním na tržní hodnotu“.⁴⁴ Pod tento pojem tedy budou spadat „veškerá znevýhodnění poškozeného, která neměla za následek ztrátu na jeho majetku, nevedla k žádným výdajům a neměla za následek ani zmenšení či omezení hospodářského přínosu“.⁴⁵ Nemajetková újma se tedy nikterak nedotýká majetkové sféry poškozeného, a to ani zprostředkovaně, neboť bude-li mít určité protiprávní jednání negativní dopad do majetkové sféry poškozeného, ať už v podobě snížení aktiv či zvýšení pasiv (skutečná škoda) nebo v podobě nezvýšení aktiv, které by za normálního běhu událostí, nebýt tohoto jednání, nastalo (ušlý zisk), pak již nebude možné hovořit o újmě nemajetkové, nýbrž o újmě majetkové. Jak bude vysvětleno dále v textu této práce, pro účely prokázání naplnění předpokladů vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, spočívajícího ve vzniku nemajetkové újmy, nelze argumentovat dopadem konkrétního jednání do majetkové sféry poškozeného, neboť takové okolnosti jsou z tohoto pohledu zcela irelevantní.

Typicky je nemajetková újma spojována se zásahem do osobnosti poškozeného, tj. do osobnostních práv člověka. Nemajetkovou újmou však může být také nepohodlí (typicky spojené s nemožností užívat věc), jiné nepříjemnosti, starosti, duševní útrapy, ztracený volný čas, nemožnost zotavit se na dovolené a obecně jakékoliv okolnosti, které dotčený subjekt důvodně pocítuje jako osobní neštěstí.⁴⁶ V rozsudku ve věci sp.zn. 30 Cdo 3849/2014 vymezil

---

44 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Delikt ní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 98.

45 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Delikt ní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 96.

46 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 43.

Nejvyšší soud ČR nemajetkovou újmu jako *utrpení na těch nehmotných hodnotách, které se dotýkají morální integrity poškozené osoby (patří sem zejména její důstojnost, čest, dobrá pověst, ale i jiné hodnoty, které se zpravidla promítají i v niterném životě člověka - svoboda pohybu, rodinný život apod.)*, přičemž ve stejném rozsudku Nejvyšší soud ČR hovoří o tom, že následky protiprávního jednání (v předmětném rozsudku výkonu veřejné moci) musí běžná osoba v postavení poškozeného vnímat *úkorňě*.

Aby bylo možné požadovat odčinění nemajetkové újmy, vyžaduje ust. § 2894 odst. 2 občanského zákoníku, aby byla povinnost odčinit nemajetkovou újmu stanovena zvlášť v zákoně, či aby byla tato povinnost výslovně ujednána. Pro účely odčinění nemajetkové újmy vzniklé jako následek nekalosoutěžního jednání plní tuto funkci ust. § 2988 občanského zákoníku, které výslovně zakotvuje právo dotčené osoby požadovat odčinění nemajetkové újmy (resp. poskytnutí přiměřeného zadostiučinění) způsobené nekalou soutěží⁴⁷, čímž naplňuje předpoklady ust. § 2894 odst. 2.

Ačkoliv český právní řád nezakotvuje tzv. „pravidlo de minimis“⁴⁸, prosazují se názory, dle kterých je, minimálně v oblasti odčinění nemajetkové újmy, nezbytné z tohoto pravidla vycházet, neboť „princip účelnosti, který je součástí naší ideje práva a který reflektuje i požadavek praktického fungování právního systému, vyžaduje, aby nemajetková újma měla i určitou vyšší intenzitu“.⁴⁹ Lze říci, že k takovému pojetí se přiklonil i Nejvyšší soud ČR ve výše citovaném rozsudku ve věci sp.zn. 30 Cdo 3849/2014, ve kterém pro účely odčinění nemajetkové újmy, resp. prokázání jejího vzniku, konstatuje, že *právo uznává za hodnu nápravy jen některou újmu. Vždy je třeba brát v úvahu intenzitu a délku trvání nestandardního duševního stavu, slabá a krátkodobá duševní nepohoda nemusí být odčiněna*. Obdobně lze odkázat i na již výše zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 139/2008, ve kterém Nejvyšší soud ČR (byť v rámci zkoumání podmínky generální klauzule nekalé soutěže – způsobilosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům) dospěl mimo jiné k tomu, že (...) *i tu bude záležet na tom, jak bude vykládán pojem újma, v rozhodovací praxi*

---

47 Osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno, může proti rušiteli požadovat, aby se nekalé soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.

48 Dle tohoto pravidla *bezvýznamné újmy nemají mít právního významu*. K tomu srov. MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 28.

49 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 43.

lze dospět k názoru, že újma (ať již hrozící nebo skutečně existující) v zanedbatelném rozsahu vlastně újmou není.⁵⁰

V podmínkách hospodářské soutěže bude nemajetková újma typicky spočívat v narušení dobré pověsti nebo poškození dobrého jména soutěžitele, ztrátě prestiže nebo důvěry soutěžitele z hlediska jeho solidnosti a poctivosti, snížení soutěžitele v očích zákazníků, ztráta či snížení konkurenceschopnosti soutěžitele, postavení soutěžitele do falešného světla, zkreslení dosažených výkonů či schopností soutěžitele, snížení přitažlivosti nabídky pro zákazníky⁵¹ či ve ztrátě jedinečnosti výrobku nebo služeb soutěžitele, jakož i ve snížení rozlišovací schopnosti označení soutěžitele, jeho výrobků nebo služeb. V případě zákazníka (spotřebitele) pak může nemajetková újma spočívat ve ztrátě sebeúcty danou vědomím, že se nechal ošálit a projevil se jako málo zdatný, ohrožení přirozeného spotřebitelského komfortu, práva na soukromí či na ochranu osobních údajů⁵², či v zásahu do osobnostních práv dotčené osoby, bude-li dotčená osoba fyzickou osobou (viz zvláštní skutková podstata nekalé soutěže zlehčování).

2.3 Příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem nemajetkové újmy

Sama nezákonnost v podobě porušení zákazu nejednat nekalosoutěžně (tj. nekalosoutěžní jednání) a vznik újmy v nemajetkové sféře dotčené osoby (nemajetková újma) by ještě samy o sobě nestačily pro úspěšné uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, neboť taková újma musí být nekalosoutěžně jednajícím způsobena, což má své odůvodnění v „podstatě kauzality, dle které minimální předpoklad povinnosti k náhradě škody spočívá ve vzniku škody způsobené povinným nebo událostí, za kterou povinný odpovídá“.⁵³ Požadavek kauzality, tedy způsobení škody povinným, resp. příčinného vztahu mezi jednáním

---

50 V této věci však byl rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č.j. 4 Cmo 301/2008-174, který se řídil závěry NS ČR, zrušen nálezem Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 27/09, aniž by se však Ústavní soud vyjádřil ke správnosti citovaného právního názoru Nejvyššího soudu.

51 K tomu blíže ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži I. Podstata, funkce, a nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2018, 2018, 2018(12) [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer či ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 259.

52 BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 219.

53 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 126.

povinného a vzniklou škodou (nemajetkovou újmou), je přitom výslovně vyjádřen v textu zákona, když ust. § 2910 občanského zákoníku (který je relevantní pro případy nemajetkové újmy vzniklé následkem nekalosoutěžního jednání) stanoví, že *škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem (...) nahradí poškozenému, co tím způsobil.*

Primárním předpokladem pro zjištění, že újma byla způsobena určitou osobou a že jí tedy lze vznik újmy přičíst je to, že mezi jednáním povinného a onou újmou je příčinná souvislost, tj. že jednání povinného (škůdce) bylo pro danou újmu kauzální.⁵⁴ V této souvislosti lze hovořit o doktríně (či pravidle) *conditio sine qua non*, která zkoumá, zda by bez určité skutečnosti (podmínky) nastal následek (škoda)⁵⁵, tedy srovnává stav, který nastal při zkoumaném jednání s hypotetickým stavem, který by byl býval nastal, pokud by k takovému jednání nedošlo. Jelikož by však takto široce pojaté zkoumání kauzality založené na přírodních zákonech zpravidla vedlo k nekonečným kauzálním řetězcům a ve svém důsledku k nemožnosti učinění závěru o přičitatelnosti újmy konkrétnímu subjektu, je nezbytné současně s vyhledáním kauzálních příčin, tj. podmínek, které spolupůsobily při vzniku újmy, izolovat ty, které vyhovují příslušným normativním hlediskům, na základě kterých lze škodu přičíst určitému subjektu jako jeho dílo, tedy izolovat ty podmínky a jevy, které jsou z pohledu práva relevantní pro učinění závěru o odpovědnosti konkrétní osoby za vznik škody, což je zohledňováno kritériem adekvátnosti příčinné souvislosti, v rámci kterého se zkoumá vzájemný poměr mezi příčinou a následkem, nebo kritériem ochranného účelu normy⁵⁶.

Výše vyložená základní pravidla zkoumání příčinné souvislosti jsou dále doplňována o kritéria tzv. psychické kauzality, kterou je chápán případ, v němž se jednání pachatele stalo příčinou vzniklé škody tím, že svým jednáním vytvořil podmínky, či předpoklad pro jednání jiného, jež vedlo ke vzniku škody, tedy jednání druhého subjektu, kterým byla škoda způsobena, bylo vyvoláno, resp. bylo reakcí, na jednání prvního subjektu.⁵⁷ V této souvislosti

---

54 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 175.

55 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 127.

56 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 175.

57 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 135.

se pak vylučuje aplikace kritéria přerušení příčinné souvislosti⁵⁸, když je uznáváno, že jednání jednajícího, jenž svým jednáním vyvolal jednání druhé osoby, jež pak způsobila škodu, je třeba považovat za kauzální k této škodě.⁵⁹

Jelikož, jak bylo výše vyloženo, nekalosoutěžně lze jednat jak aktivním konáním, tak i opomenutím, je vhodné poukázat na specifika zkoumání kauzality i v případě jednání omisivního. I na posuzování vztahu příčinné souvislosti v případech omisivního jednání se uplatní výše vyložené obecné závěry týkající se zkoumání podmínky příčinné souvislosti, tedy i v tomto případě je třeba zkoumat, zda bylo opomenutí příčinou vzniku újmy v tom rozsahu, že nebýt tohoto opomenutí, pak by újma nevznikla, nicméně s tím rozdílem, že v případě opomenutí nedochází k myšlenkové eliminaci zkoumaného jednání, nýbrž naopak k myšlenkovému nahrazení. V případě zkoumání kauzality je tedy třeba si přimyslet aktivní jednání, na rozdíl od aktivního konání, kdy je takové jednání odmýšleno.⁶⁰

Přístup obecných soudů ke zkoumání kauzality mezi jednáním a vznikem škody (újmy) je shodný s výše vymezenými teoretickými závěry vztahujícími se k této problematice, ohledně čehož lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 25 Cdo 1437/2006, ve kterém Nejvyšší soud ČR dospěl k následujícím závěrům: *O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem porušení právní povinnosti škůdce či právem kvalifikované okolnosti, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, a tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu (pozn. dle současné terminologie „protiprávního jednání“) (škodné události), ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou. Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen,*

---

58 K přerušení příčinné souvislosti se vyjádřil Nejvyšší soud např. v rozsudku ve věci sp.zn. 25 Cdo 1474/2011, kde dospěl k závěru, že *k přerušení příčinné souvislosti dochází jen za situace, kdy nová okolnost působila jako rozhodující příčina, která způsobila vznik škody bez ohledu na původní škodnou událost.*

59 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 135.

60 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 134.

že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku.

V občanském zákoníku nalezneme výslovnou úpravu toliko jednoho z problémů vznikajících při zkoumání kauzálního vztahu mezi protiprávním jednáním a vznikem újmy. Tato úprava je obsažena v ust. § 2915 občanského zákoníku a dotýká se problematiky více jednajících, resp. jednání více škůdců, kteří spolupůsobili při vzniku škody, přičemž nelze zjistit, které z těchto jednání je skutečnou, vlastní příčinou vzniku škody, každé z nich by ale mohlo nejen škodu potencionálně způsobit, ale v konkrétním případě je zřejmé, že se tak mohlo stát, a to dokonce s pravděpodobností blížíící se jistotě.⁶¹ Občanský zákoník pro tyto případy stanovuje solidární odpovědnost všech (potencionálních) škůdců s tím, že jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud rozhodnout, že škůdce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku, ohledně čehož může soud přihlížet i k míře pravděpodobnosti. Důvodem hodným zvláštního zřetele, na kterém by mohl soud založit své rozhodnutí o dílčí povinnosti k náhradě újmy, jakožto výjimky z odpovědnosti solidární, může být zejména míra zavinění jednotlivých škůdců či míra rizika vzniku újmy spojeného s jednáním jednotlivých škůdců.⁶²

Zjištění kauzálního vztahu mezi jednáním a vznikem újmy je tedy základním předpokladem pro přičitatelnost újmy konkrétnímu škůdci, nicméně nikoliv předpokladem jediným, neboť pro učinění závěru o přičitatelnosti újmy škůdci je dále nezbytné brát v potaz tzv. omezující faktory, jakožto hlediska přičítání vyplývající z teorie adekvátní příčinné souvislosti, na niž se odvolává rovněž Ústavní soud České republiky, a to např. v nálezu ve věci I. ÚS 312/05.⁶³ Jedním z těchto hledisek je kritérium předvídatelnosti, které již sice není

---

61 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Delikt ní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 148

62 K tomu blíže BEZOUŠKA, Petr. § 2915 In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1581.)

63 V tomto nálezu Ústavní soud mimo jiné uvedl, že *teorie adekvátnosti kausálního nexu vychází z toho, že smyslem subjektivní odpovědnosti za škodu je nařídít náhradu škody tam, kde škůdce škodu způsobil, ačkoli mu lze vytknout, že ji způsobit nemusel, že mohl jednat jinak. Tato odpovědnost tedy předpokládá, že vůbec bylo v lidských silách předvídat, že předmětné jednání bude mít za následek danou škodu. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je tedy předvídatelnost škodního následku. (...) při zjišťování adekvátnosti příčinné souvislosti je kritériem hypotetický zkuš ený (tzv. optimální) pozorovatel, tedy myšlená osoba, které zahrnuje veškerou zkušenost své doby.* Srov též rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 25 Cdo 3285/2015.

výslovně zakotveno v právní úpravě závazků z deliktů,⁶⁴ nicméně právě s přihlédnutím k teorii adekvátní příčinné souvislosti je nezbytné při zkoumání příčinné souvislosti nadále přihlížet k tomu, zda by osoba průměrných vlastností (k tomu viz § 4 občanského zákoníku) v postavení škůdce mohla předvídat vznik újmy a v jakém rozsahu. S kritériem předvídatelnosti poměrně úzce souvisí dále kritérium pravděpodobnosti, dle kterého se za přičitatelné považují pouze ty škody, které jsou podle pravidelného vývoje věci způsobitelné přivodit následek v podobě vzniku újmy.⁶⁵

Za omezující faktor přičitatelnosti lze dále pokládat teorii ochranného účelu normy, dle které musí být škoda zahrnuta do ochranného účelu porušené právní normy⁶⁶, přičemž ochrannou normou je v tomto smyslu právě ta právní norma, která zakazuje určité jednání, přičemž smyslem a účelem takové právní normy, resp. takového zákazu, je ochrana adresátů právních norem před újmou, která je typickým následkem předvídaného protiprávního jednání.⁶⁷ Omezujícím faktorem je tedy v tomto případě smysl a účel konkrétní porušené právní normy, tedy zda jejím účelem byla ochrana adresátů před újmou, která v daném případě vznikla. Jelikož na teorii ochranného účelu normy ve své rozhodovací praxi odkazuje i Ústavní soud České republiky, a to např. v nálezu ve věci sp.zn. I. ÚS 312/05,⁶⁸ lze tuto teorii skutečně považovat za omezující faktor hodnocení podmínky příčinné souvislosti, který je třeba v konkrétním případě brát v potaz.

2.4 Zavinění

Ačkoliv, jak bylo výše vyloženo, odpovědnost za občanskoprávní delikt nekalé soutěže je objektivního charakteru, tedy není rozhodný subjektivní vztah rušitele k jednání, jímž se

---

64 Obchodní zákoník v ust. § 379 mimo jiné stanovoval, že se (...) *nenahrazuje se škoda, jež převyšuje škodu, kterou v době vzniku závazkového vztahu povinná strana jako možný důsledek porušení své povinnosti předvídala nebo kterou bylo možno předvídat s přihlédnutím ke skutečnostem, jež v uvedené době povinná strana znala nebo měla znát při obvyklé péči.*

65 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 146

66 TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8, str. 146

67 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 225.

68 Dle Ústavního soudu: (...) *řešení této otázky přináší jednak teorie ochranného účelu a jednak teorie adekvátnosti kausálního nexu. Teorie ochranného účelu je založena na tom, že dlužník neodpovídá za všechny následky porušení smlouvy, nýbrž jen za porušení těch zájmů, jejichž ochrana byla účelem příslušné smlouvy, přičemž ohledně ochranného účelu není rozhodné výslovné vyjádření smluvních stran, nýbrž to, zda tyto zájmy leží věcně ve směru a v rámci smlouvou převzatých povinností.*

dopustil nekalé soutěže (nezkoumá se zavinění), je pro vznik povinnosti rušitele k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění nezbytné jeho zavinění, což vyplývá již z výše rozebíraného ust. § 2894 odst. 2 občanského zákoníku, který pro účely odčinění nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění odkazuje na ustanovení o povinnosti nahradit (majetkovou) škodu, ve spojení s ust. § 2910 občanského zákoníku, který pro vznik povinnosti nahradit škodu (poskytnout přiměřené zadostiučinění) vyžaduje zaviněné porušení povinnosti stanovené zákonem, v tomto případě tedy zaviněné porušení povinnosti nejednat nekalosoutěžně.

Vzhledem k textaci ust. § 2910 občanského zákoníku však není třeba, aby zavinění rušitele zahrnovalo všechny výše vymezené předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění (tj. porušení povinnosti, vznik nemajetkové újmy a příčinná souvislost), nýbrž (v případě věty první ust. § 2910 občanského zákoníku, tj. zásahu do absolutních práv poškozeného) postačí toliko zavinění ve vztahu k porušení povinnosti stanovené zákonem, čehož následkem je zásah do absolutního práva poškozeného, resp. (v případě věty druhé ust. § 2910 občanského zákoníku) zavinění ve vztahu k porušení zákonné povinnosti stanovené na ochranu práva, do kterého bylo zasaženo.⁶⁹ Zavinění – nedbalost či úmysl - škůdce tedy v tomto případě nemusí zahrnovat samotný vznik nemajetkové újmy, nýbrž toliko jednání, kterým se dopustil nekalé soutěže.

I přes posledně uvedené však může požadavek existence zavinění škůdce ve vztahu k nekalosoutěžnímu jednání podstatným způsobem zkomplikovat aktivně legitimované osobě její procesní situaci a samotnou možnost domoci se odčinění nemajetkové újmy. Za tímto účelem konstruuje zákon v ust. § 2911 a § 2912 občanského zákoníku domněnky nedbalosti, když předně ust. § 2911 občanského zákoníku stanovuje, že způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti. Ust. § 2912 pak konstruuje domněnku nedbalosti v závislosti na porušení standardu péče osoby průměrných vlastností (odst. 1), resp. odborné péče (odst. 2).

Poškozený tedy nebude nucen ve sporu prokazovat zavinění škůdce ve vztahu k nekalosoutěžnímu jednání, nicméně, vzhledem k tomu, že výše zmíněné domněnky jsou občanským zákoníkem formulovány jako vyvratitelné, je škůdci dána možnost vyvinut se

---

69 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 241.

z odpovědnosti za vznik nemajetkové újmy tím, že prokáže, že nekalosoutěžní jednání nebylo z jeho strany zaviněné, tedy, že se ho nedopustil ani z nedbalosti. Vyvrácení domněnky nedbalosti však bude v praxi spíše výjimečné.

3 Osoby legitimované ve vztahu k nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

V rámci pojednání o nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jenž lze chápat jako určitou podkategorii subjektivního práva,⁷⁰ jehož obsahem je v daném případě právo na odčinění újmy nehmotného charakteru vyvolané nekalosoutěžním jednáním, tj. porušením zákazu jednat nekalosoutěžně, resp. povinnosti zdržet se takového jednání, je třeba vymezit jednotlivé subjekty právního vztahu založeného porušením povinnosti nejednat nekalosoutěžně, tedy osobu (osoby), která má možnost vymáhat a vynutit plnění odpovídající obsahu předmětného nároku a osobu (osoby), vůči kterým má možnost takové plnění žádat. Jelikož pojmem právní nárok se rozumí stádium realizace subjektivního práva⁷¹ jeho vymáháním, resp. vynucením, resp. možnost takového vymáhání či vynucení, a to prostřednictvím orgánů veřejné moci, bude dále hovořeno o osobách aktivně legitimovaných (tj. osobách oprávněných za splnění zákonných předpokladů plnění požadovat) ohledně nekalosoutěžních nároků a o osobách pasivně legitimovaných (tj. osobách povinných za splnění zákonných předpokladů plnění poskytnout) ohledně nekalosoutěžních nároků, neboť aktivní a pasivní věcná legitimace jsou nezbytné podmínky pro úspěšné uplatnění jakéhokoliv nároku.

3.1 Osoby aktivně legitimované z nekalosoutěžních nároků

Jako osoby aktivně legitimované lze zjednodušeně označit osoby, které mohou v rámci sporů z nekalé soutěže (pro účely této práce v rámci sporů z nekalé soutěže, jejichž předmětem je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění) vystupovat jako žalobci, tedy mohou požadovat plnění z nekalosoutěžního nároku. Okruh aktivně legitimovaných osob bývá dále členěn na osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním (zejména spotřebitelé a zákazníci) a osoby sice nedotčené nekalosoutěžním jednáním, avšak disponující zvláštním postavením v oblasti aktivní legitimace v nekalosoutěžních sporech⁷² (těmto však není umožněno uplatňovat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, a proto jim v této práci nebude věnována pozornost).

---

70 TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4, str. 113.

71 BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0, str. 123.

72 ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 23.

3.1.1 Soutěžitelé

Soutěžitel, jakožto subjekt mimosmluvního závazkového vztahu, bude v převážné většině případů vystupovat na obou dvou stranách předmětného závazkového vztahu, tedy jako osoba aktivně legitimovaná, jakož i jako osoba pasivně legitimovaná – rušitel. I přes to je však vhodné vymezovat soutěžitele jako osobu aktivně legitimovanou z nekalosoutěžních nároků, neboť pro pojmenování osoby pasivně legitimované užívá zákon pojmu rušitel, který je, jak bude vysvětleno dále v této práci, od pojmu soutěžitele do jisté míry odlišný.

Zákonná definice pojmu soutěžitel vyplývá z ust. § 2972 občanského zákoníku, který definuje soutěžitele jako toho, *kdo se účastní hospodářské soutěže*. Z této definice se na první pohled podává, že pro vymezení pojmu soutěžitel budou do značné míry použitelné výše učiněné závěry ohledně znaku generální klauzule nekalé soutěže spočívajícího *v jednání v hospodářském styku*, zejména pak judikatura soudů vycházející z právní úpravy obchodního zákoníku, jež se týká problematiky jednání v hospodářské soutěži (jakožto znaku generální klauzule nekalé soutěže dle obchodního zákoníku), jakož i obecné problematiky účasti v hospodářské soutěži. Pojem soutěžitel lze dále členit na soutěžitele v užším slova smyslu a soutěžitele v širším slova smyslu, jež jsou vymezeny dále v této kapitole.

a) soutěžitelé v užším slova smyslu

Jak bylo naznačeno již výše, doktrína dlouhodobě tenduje pro extenzivní posuzování pojmu účasti v hospodářském styku (hospodářské soutěži), jakož i s tím souvisejícího pojmu soutěžitele. Z celé řady takových názorů lze poukázat zejména na názor Petra Hajna, který tento koncept odůvodňuje mimo jiné následující myšlenkou: „Objem spotřebitelových prostředků určených na nákup výrobků a služeb je limitován a v „soutěži o spotřebitelovu peněženku“ spolu soutěží všichni nabízející zboží a služby.“⁷³

Po vzoru těchto doktrinálních závěrů pojímala i judikatura vycházející z úpravy obchodního zákoníku pojem soutěžitele a účasti na hospodářské soutěži poměrně explicitně, když v tomto ohledu lze poukázat na již výše zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 1230/2005, v rámci kterého Nejvyšší soud zcela jednoznačně odmítl pojetí

---

73 BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3, str. 219

soutěžního vztahu a soutěžitele založené na „přímé konkurenci“, jakož i např. na rozsudek Vrchního soudu v Praze ve věci 3 Cmo 46/2000, kde Vrchní soud v Praze mimo jiné uvedl, že *i soutěžitelé, kteří na trhu nabízejí výrobky či služby navzájem nesrovnatelné, se mohou v hospodářské soutěži střetnout.*⁷⁴

Při zobecnění doktrinálních a judikatorních závěrů ohledně vymezení pojmu soutěžitel lze soutěžitele vymežit jako osobu, která se svým jednáním účastní hospodářské soutěže a má zájem na výsledku takové soutěže, přičemž z takovýchto subjektů se do skupiny soutěžitelů stricto sensu řadí přímí, bezprostřední, vzájemní konkurenti a dále také osoby, které vyrábí zastupitelné výrobky či poskytují zastupitelné služby.⁷⁵ Soutěžitelem stricto sensu tedy nejčastěji, resp. téměř vždy, bude podnikatel, tak jak jej vymezuje občanský zákoník v ust. § 420 odst. 1, dle kterého platí, že *kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*

Za soutěžitele (stricto sensu) je však pro účely nekalé soutěže možné považovat nejen osoby, které již konkrétní zboží či služby na trhu nabízejí, ale i osoby, které se na výkon takové činnosti teprve připravují, a to v jakékoliv formě (jako fyzické osoby či „uskupení“ osob připravující založení obchodní společnosti) neboť i takové osoby mají v rámci příprav na svůj vstup na konkrétní trh zájem na výsledcích hospodářské soutěže, resp. vytvoření vhodných podmínek svého vstupu na trh a soutěžitelé již na trhu působící zase mohou mít zájem na „odstranění“ potencionální konkurence. Posledně uvedené potvrzuje ve své judikatuře i Nejvyšší soud ČR,⁷⁶ který uvádí, že *soutěžní vztah nelze omezovat pouze na vztah dvou podnikatelských subjektů (...), soutěžní vztah je dán již mezi osobou či kolektivem fyzických osob připravujících založení nového podnikatelského subjektu a konkurujícím subjektem, (...) soutěžní vztah však bude dán i při jednání soutěžitele vůči jinému, který se sice určitou obchodní činností dosud nezabývá, avšak vzhledem ke všem okolnostem lze výkon takové činnosti u něho postupem doby s největší jistotou předpokládat.*

---

74 In ONDREJOVÁ, Dana. Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. Přehledy judikatury (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-670-7.

75 ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 23.

76 Rozhodnutí NS ČR ve věci sp.zn. 3 Cmo 36/92 In ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 33.

Chápání soutěžitele *stricto sensu* není omezeno tím, zda konkrétní subjekt disponuje příslušným podnikatelským oprávněním, či zda splňuje jiné předpoklady související s jeho podnikatelskou činností, vyplývající z norem práva veřejného. I tzv. „neoprávněný“ podnikatel bude považován za soutěžitele (*stricto sensu*) pro účely práva nekalé soutěže a bude mu poskytnuta stejná ochrana, jako soutěžiteli oprávněnému. Přirozeně pak i neoprávněný podnikatel se může dopustit deliktu nekalé soutěže a bude povinen nést všechny následky z toho vyplývající. Takové postavení neoprávněného podnikatele lze dovodit již z obecných ustanovení občanského zákoníku, konkrétně pak z ust. § 1 odst. 1 věty druhé občanského zákoníku, dle které: *Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného*, jakož i z ust. § 5 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého: *Proti vůli dotčené strany nelze zpochybnit povahu nebo platnost právního jednání jen proto, že jednal ten, kdo nemá ke své činnosti potřebné oprávnění, nebo komu je činnost zakázána*. Uvedené závěry potvrzují ve své judikatuře i obecné soudy České republiky, z jejich rozhodnutí lze odkázat na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze⁷⁷ ve věci sp.zn. 3 Cmo 703/94⁷⁸ či 3 Cmo 788/94⁷⁹.

b) soutěžitelé v širším slova smyslu

V případě soutěžitelů *largo sensu* se naplno uplatní výše učiněné závěry stran soutěžní orientace jednání konkrétního subjektu, resp. dle judikatury obecných soudů vycházející z úpravy obchodního zákoníku, závěry ohledně zájmu na výsledku hospodářské soutěže, tj. úspěchu jednoho soutěžitele na úkor jiného, aniž by se takové soutěže takový soutěžitel sám účastnil.⁸⁰ Z tohoto pohledu tedy bude možné za soutěžitele v širším slova smyslu považovat i toho, kdo svým (nekalosoutěžním) jednáním zasáhne do hospodářské soutěže, aniž by se jí

---

77 Obě zmíněná rozhodnutí *In* ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 35.

78 *Osoba soutěžitele není určena předpokladem, že své zboží a služby na trhu umísťuje v souladu s právními předpisy, soutěžitelem je ten, kdo podniká neoprávněně (...).*

79 *Je nerozhodné pro existenci soutěžního vztahu, zda nekalosoutěžně jednající subjekt jedná v rozsahu svých podnikatelských oprávnění, či nikoliv.*

80 Ohledně tohoto lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 1464/2006, dle kterého *nekalosoutěžně jednajícím nemusí být pouze ten, kdo se sám hospodářské soutěže v daném oboru bezprostředně účastní, ale může jím být i osoba, která svým jednáním do této soutěže nekalosoutěžně zasáhne. Je ovšem přitom třeba dovodit konkrétní zájem nekalosoutěžně jednajícího na úspěchu jednoho soutěžitele na úkor druhého, tj. na výsledku soutěže dvou soutěžitelů.*

sám bezprostředně účastnil (soutěžitel *stricto sensu*), bude-li možné z takového jednání dovodit soutěžní orientaci, resp. zájem na úspěchu jednoho soutěžitele na úkor soutěžitele jiného.

Soutěžitel v širším slova smyslu bývá rovněž označován jako soutěžitel *ad hoc*, tj. soutěžitel příležitostný, který se v soutěžním vztahu vyskytuje toliko ojediněle, přičemž charakter hospodářské činnosti soutěžitele *ad hoc* nebývá na první pohled zcela zřejmý, neboť se zpravidla může jednat o osobu vykonávající výtěžnou činnost nahodile nebo také o osobu, která výtěžnou činnost vůbec nevykonává, ale z nějakého důvodu má zájem na výsledku hospodářské soutěže na úkor jiného soutěžitele.⁸¹

Dana Ondřejová⁸² radí mezi soutěžitele *ad hoc* příkladmo svobodně tvořící umělce (herce, zpěváky, spisovatele, malíře, sochaře), vědce, stát, jednotky územní samosprávy (obce, kraje), veřejnoprávní instituce, kulturní, charitativní instituce a nadace (tzv. soutěže o přízeň). Z posledně citovaných skupin lze z pohledu práva proti nekalé soutěži považovat za nejvýznamnější skupinu svobodně tvořících umělců, jejíž členové budou často osobami dotčenými nekalosoutěžním jednáním, tedy v pozici aktivně legitimovaných osob, a to v důsledku parazitujících obchodních praktik, konkrétně parazitování na uměleckých dílech, jejich postavách, chráněných autorským právem, označované jako tzv. merchandising.⁸³ Takový případ posuzoval Nejvyšší soud ČR ve věci vedené pod sp.zn. 30 Cdo 60/2011 (byť nikoliv z hlediska nekalé soutěže), ve které byl žalobcem slavný český textař Zdeněk Svěrák, který se po známém hobby marketu dožadoval poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích, vydání bezdůvodného obohacení a omluvy v reakci na reklamní kampaň tohoto subjektu, která byla vystavěna na glose „upeč... třeba zed“ z textu písně „Dej cihlu k cihle“. Byť žalobce uplatňoval v rámci tohoto řízení uvedené nároky z titulu autorskoprávní ochrany, nelze pochybovat o tom, že v daném případě by se jako soutěžitel *ad hoc*, resp. osoba dotčená nekalou soutěží, mohl předmětných nároků dožadovat i s odvoláním na nekalosoutěžní jednání žalovaného.

Z chápání pojmu příležitostného soutěžitele (soutěžitele *ad hoc*) je patrná tendence extenzitního posuzování soutěžního vztahu, jakožto kvalifikačního předpokladu pro uplatnění

---

81 ONDŘEJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 38.

82 tamtéž

83 ONDŘEJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 181.

nekalosoutěžních nároků a s tím souvisejícího extenzivního výkladu pojmu soutěžitel, nejen doktrínou, ale i konkrétní judikatorní praxí obecných soudů České republiky.

c) časové vymezení soutěžitele

Z hlediska vymezení soutěžitele, jakožto osoby oprávněné uplatňovat nekalosoutěžní nároky je vhodné se blíže zabývat tím, jaký vliv na uplatnění nekalosoutěžního nároku má skutečnost, od jakého okamžiku konkrétní osoba naplnila znaky soutěžitele. Vzhledem k tomu, že nezbytným předpokladem vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je vznik nemajetkové újmy, jejímuž vzniku mají (vzhledem k výše rozebírané teorii ochranného účelu normy) předcházet zákonná ustanovení zakotvující zákaz nekalosoutěžního jednání, bude nezbytné, aby osoba, která chce nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění uplatňovat, byla v okamžiku, kdy se měl rušitel dopustit nekalé soutěže, soutěžitelem (nebo jinou osobou chráněnou právem nekalé soutěže), neboť v opačném případě by nemohlo dojít k dotčení jejich práv chráněných právem nekalé soutěže a nemohl by tedy vzniknout nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění dle ust. § 2988 občanského zákoníku⁸⁴.

Bude tedy vyloučeno, aby nekalosoutěžní nároky, včetně nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, uplatňovala osoba, která v době, kdy mělo dojít k nekalosoutěžnímu jednání (které již nepokračuje, resp. protiprávní stav jím vyvolaný nadále netrvá) nenaplněovala definiční znaky soutěžitele, tedy zejména neměla zájem na výsledku hospodářské soutěže. Tato problematika se z povahy věci bude týkat zpravidla výlučně soutěžitelů *stricto sensu*, ohledně kterých lze připomenout výše rozebrané „benevolentní“ nahlížení soudů na okamžik vzniku zájmu soutěžitele na výsledku hospodářské soutěže, který není striktně vázán na formální započítání provozování podnikatelské činnosti (např. zápisem obchodní společnosti do obchodního rejstříku), nýbrž postačí toliko příprava na vstup do hospodářské soutěže.

Z judikatury Nejvyššího soudu ČR lze se značnou jistotou vymezit konkrétní okamžik, od kterého je možné obchodní společnost považovat za soutěžitele. Takový okamžik je dle Nejvyššího soudu ČR vázán na zápis společnosti do obchodního rejstříku, neboť *s ohledem na*

---

⁸⁴ K tomu srov. ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 9.

to, že obchodní rejstřík je veřejný seznam, činí tímto zápisem nabídku určitých činností na relevantním trhu a již tím se dostává do soutěžního vztahu s jinými soutěžiteli.⁸⁵ Ačkoliv závěr založený na tom, že již samotným zápisem do obchodního rejstříku činí obchodní společnost takovou nabídku určitých činností (zboží nebo služeb), že se dostává do soutěžního vztahu s jinými soutěžiteli, lze vzhledem ke skutečné praxi zápisu obchodních společností v obchodním rejstříku, zejména pokud jde o vymezení podnikatelské činnosti a způsobilosti takového zápisu oslovit konkrétní klientelu a tím vyvolat soutěžní střet s jinými (z hlediska propagace svých činností aktivními) soutěžiteli, považovat za nadnesený, je takovéto pevné časové vymezení pro praxi jistě přínosné, tím spíše, když zde naznačené pochybnosti jednoznačně narovnává nezbytnost prokázat v nekalosoutěžním sporu, jehož předmětem je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění konkrétní dotčení práv v podobě vzniku nemajetkové újmy soutěžitele, který nárok uplatňuje.

Analogicky pak lze jako mezní časový okamžik, od kterého již nelze obchodní společnost považovat za soutěžitele, vymezit jako výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku, jakož i rozhodnutí o úpadku obchodní společnosti a jeho řešení konkurzem.⁸⁶

3.1.2 Zákazníci

Pojem zákazník, jenž je současnou generální klauzulí užíván pro označení jednoho ze subjektů, kterým občanský zákoník poskytuje ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání, není zákonem nijak definován. V souvislosti s právní úpravou nekalé soutěže se tento pojem poprvé objevuje v obchodním zákoníku po novele provedené zákonem č. 152/2010 Sb., kterou byl rozsah chráněných subjektů vymezen jako soutěžitelé, *spotřebitelé nebo další zákazníci*. Již z posledně citovaného, jakož i z důvodové zprávy k návrhu zákona č. 152/2010 Sb., jehož původní navrhované znění, pokud jde o vymezení okruhu chráněných subjektů, nebylo přijato (bylo navrhováno znění (...) *je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům*),⁸⁷

---

85 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 1042/2005.

86 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 9.

87 CHADIMOVÁ, Iveta. K pojetí spotřebitele a zákazníka v soukromém právu proti nekalé soutěži. Acta MUP: Právní ochrana duševního vlastnictví [online]. 2017, 13 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: <https://www.actamup.cz/documents/file/acta/acta%20tisk%2016-2.pdf>

lze vyvodit, že pojem zákazník je významově širší nežli pojem spotřebitel, přičemž v sobě zahrnuje právě i spotřebitele, jak jej definuje občanský zákoník v ust. § 419.⁸⁸

Zákazníkem, jakožto osobou, které je poskytována ochrana před nekalosoutěžním jednáním, je tedy nutno rozumět vedle fyzické osoby jednající mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu svého povolání rovněž dalšího zákazníka (za užití posledního znění generální klauzule dle obchodního zákoníku), tedy jinou osobu než spotřebitele, která vystupuje v roli zákazníka, tj. právnická osoba, která nepodniká nebo také právnická či fyzická osoba podnikající, pokud se však v hospodářském styku ocitne v postavení slabší strany, typicky v případě, kdy uzavírá smlouvu právnická osoba nebo podnikatel v pozici neprofesionála s osobou, která je v daném oboru profesionálem.⁸⁹

Pojem spotřebitel se však z úpravy nekalé soutěže, resp. nároků z ní vyplývajících, zcela nevytrácí, naopak, spotřebitel má mezi osobami oprávněnými uplatňovat nekalosoutěžní nároky do značné míry privilegované postavení, neboť občanský zákoník mu skrze ust. § 2989 odst. 2 značně usnadňuje pozici při uplatnění některých nekalosoutěžních nároků, a to prostřednictvím obrácení důkazního břemene v neprospěch rušitele. Rušitel je dle odkazovaného ustanovení povinen, pokud jde o zdržovací a odstraňovací nárok, prokazovat, že se nekalé soutěže nedopustil a, pokud jde o nárok na náhradu škody, že škoda nebyla způsobena nekalou soutěží.

Ohledně ust. § 2989 odst. 2 občanského zákoníku se dále sluší dodat, že toto má potvrzovat úmysl zákonodárce, pokud jde o extenzivní pojetí pojmu zákazník, zahrnující v sobě rovněž pojem spotřebitel, když Dana Ondřejová dovozuje, že „skutečnost, že zákonodárce měl v úmyslu zařadit pod pojem zákazník také pojem spotřebitel, nachází oporu také v ust. § 2989 odst. 2 občanského zákoníku, který se věnuje aktivní legitimaci spotřebitele (nikoliv zákazníka).“⁹⁰ Nezbyvá než dodat, že toto ustanovení snad skutečně potvrzuje, že pod pojem zákazník spadá rovněž spotřebitel, nicméně, nelze říci, že by uspokojivě odstraňovalo nejistotu pramenící z absence legislativního vymezení pojmu zákazník, když neposkytuje spolehlivou

---

⁸⁸ Dle tohoto ustanovení platí, že *spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.*

⁸⁹ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 48-49.

⁹⁰ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 48-49.

odpověď na otázku, jaké konkrétní subjekty (v rámci „skupiny zákazníků“) jsou považovány za chráněné z hlediska úpravy nekalé soutěže, resp. dává odpověď toliko částečnou, že jedním z těchto subjektů je také spotřebitel. Nelze však již spolehlivě vyvodit, kdo dále vedle spotřebitele je osobou, které občanský zákoník poskytuje ochranu před nekalosoutěžním jednáním. Pojem zákazník tedy bude muset být, obdobně jako pojem soutěžitel, definován a vymezen až judikaturou a doktrínou.

3.1.3 Jiné osoby dotčené

Jelikož občanský zákoník v ust. § 2988, které vymezuje nároky vyplývající z nekalosoutěžního jednání označuje osobu oprávněnou nekalosoutěžní nároky uplatnit jako *osobu, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno*, není třeba při vymezení aktivně legitimovaných osob vycházet striktně z výčtu tzv. chráněných subjektů dle generální klauzule nekalé soutěže vyjádřené v ust. § 2976 občanského zákoníku, nýbrž lze výčet aktivně legitimovaných osob rozšířit i o osoby, které sice nelze v konkrétním případě považovat za soutěžitele či zákazníka, ale jejich právo bylo i přesto nekalou soutěží ohroženo či porušeno – dotčené osoby. Pojem dotčená osoba lze považovat za obecné označení všech aktivně legitimovaných osob (vyjma aktivní legitimace vyplývající z ust. § 2989 odst. 1), který v sobě obsahuje soutěžitele, zákazníka a tzv. jiné dotčené osoby (dotčené osoby stricto sensu).

Mezi jiné osoby dotčené nekalou soutěží lze zařadit např. osoby, jejichž osobnostní atributy (např. podoba, jméno apod.) byly neoprávněně užity v hospodářské soutěži, typicky v reklamě, osoby, kterých se dotkly určité formy zabraňovací soutěže (náhodní účastníci fyzických aktivit, k nimž dochází v souvislosti s konkurenčním bojem), ale lze mít za to, že těmito by mohly být také osoby, jejichž majetek byl v důsledku obdobných aktivit dotčen (poškozen), ohledně čehož si lze typicky představit nekalosoutěžní jednání, naplňující znaky speciální skutkové podstaty nekalé soutěže dle ust. § 2987 občanského zákoníku - ohrožení zdraví nebo životního prostředí.⁹¹

Je tedy zřejmé, že v rámci skupiny jiných dotčených osob, které jsou oprávněny uplatňovat nekalosoutěžní nároky, lze identifikovat širokou paletu v úvahu přicházejících

---

91 ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 67.

subjektů, jejichž práva budou nekalou soutěží ohrožena či dotčena, nehledě na to, zda je bude možno v konkrétním případě považovat za soutěžitele či zákazníky, když rozhodující je v tomto ohledu toliko dotčení (tj. ohrožení nebo porušení) práv takových osob nekalou soutěží. Takovéto rozšíření okruhu aktivně legitimovaných osob, založené na faktickém dotčení práv konkrétní osoby, lze vzhledem k absenci legislativního vymezení pojmu soutěžitel či zákazník považovat za přínosné, neboť v praxi odpadá nutnost detailního zkoumání toho, zda osoba uplatňující nekalosoutěžní nároky naplňuje (judikaturou a doktrínou) vymezené znaky pojmu soutěžitel či zákazník, což podstatnou měrou zvyšuje jistotu osob uplatňujících nekalosoutěžní nároky, jakož i pravděpodobnost sankcionování nekalosoutěžního jednání. Posledně uvedené však nic nemění na tom, že jednání rušitele musí být vždy jednáním v hospodářském styku a musí být způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, jak vyžaduje generální klauzule nekalé soutěže.

3.2 Osoby pasivně legitimované z nároku z nekalosoutěžních nároků

Jako osobu pasivně legitimovanou z nároků založených nekalosoutěžním jednáním lze obecně označit tu osobu, která může být žalovaná na splnění některého (nebo více) z nároků vymezených v ust. § 2988 občanského zákoníku, tedy osobu, která je povinna plnění odpovídající konkrétnímu nekalosoutěžnímu nároku poskytnout. Osobou povinnou z nekalosoutěžních nároků je dle ust. § 2988 občanského zákoníku toliko rušitel, tedy osoba, která se svým jednáním dopustila nekalé soutěže, resp. jejího narušení, což dalo vzniknout nekalosoutěžním nárokům dotčených osob. Ačkoliv rušitelem bude nejčastěji soutěžitel, jenž byl vymezen v kapitole 3.1.1 této práce, je pojem rušitel významově širší nežli pojem soutěžitel, neboť rušitelem se osoba může stát „i tehdy, jestliže za sebe nechá jednat jiného, nebo mu dá k takovému jednání podnět nebo jej podporuje nebo pro sebe využije“.⁹² V rámci pojmu rušitel tedy lze rozlišovat mezi osobami, které se samy svým jednáním dopustí nekalé soutěže (rušitel „*stricto sensu*“) a osobami, které za sebe nechají jednat třetí osobu či jednání třetí osoby pro sebe jinak využijí (rušitel „*largo sensu*“).

---

92 MUNKOVÁ, Jindřiška. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2008, str. 110.

3.2.1 Rušitel v užším slova smyslu

Jak bylo vymezeno již výše, za rušitele *stricto sensu* lze považovat osobu, která svým vlastním jednáním naplní znaky generální klauzule nekalé soutěže, tj. dopustí se nekalosoutěžního jednání. Vzhledem k podmínce generální klauzule nekalé soutěže, dle které musí být konkrétní jednání, aby jej bylo možno považovat za jednání nekalosoutěžní, jednáním v hospodářském styku, tedy jak bylo výše vysvětleno musí být takové jednání soutěžně orientováno, lze zároveň říci, že rušitel *stricto sensu* bude vždy soutěžitelem. V tomto ohledu bude tedy pojem rušitele (v užším slova smyslu) a soutěžitele splývat.

Rušitelem bude v praxi nejčastěji soutěžitel v užším slova smyslu dle jeho vymezení v kapitole 3.1.1 bodu a) této práce, což však neznamená, že se rušitelem v užším slova smyslu nemůže stát soutěžitel *ad hoc* (resp. soutěžitel v širším slova smyslu), přičemž v tomto ohledu se může typicky jednat o spotřebitele, resp. zákazníka, který se svým nekalosoutěžním jednáním dostane do soutěžního vztahu s jiným soutěžitelem, což lze demonstrovat na příkladu zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže dle ust. § 2984 občanského zákoníku – zlehčování (zákazník bude rozšiřovat nepravdivé údaje o soutěžiteli, jeho zboží nebo službách). V případě, kdy by jednání zákazníka, který „očerňuje“ jiného soutěžitele bylo možno kvalifikovat jako jednání v hospodářském styku, bylo by jeho jednání považováno za jednání soutěžitele *ad hoc*, neboť by se tím dostal do soutěžního vztahu k soutěžiteli, jehož poškozuje. Z posledně uvedeného lze rovněž usoudit, že zákazník se nemůže dopustit nekalosoutěžního jednání (být považován za rušitele) neboť pokud jeho jednání naplní znaky generální klauzule nekalé soutěže, bude jej třeba vždy považovat za soutěžitele *ad hoc*, a to právě proto, že takovým jednáním se dostane do soutěžního vztahu k dotčenému soutěžiteli. V opačném případě by totiž jeho jednání nenaplněovalo znaky generální klauzule nekalé soutěže a nebylo by tedy nekalosoutěžním.⁹³

3.2.2 Rušitel v širším slova smyslu

Za rušitele v širším slova smyslu lze dle výše uvedeného považovat osobu, „která za sebe nechá jednat jiného, nebo mu dá k takovému jednání podnět nebo jej podporuje nebo pro sebe využije,⁹⁴ tedy pro sebe využije tzv. „pomocné osoby“, přičemž za předpokladu, že

---

93 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 250.

94 MUNKOVÁ, Jindřiška. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2008, str. 110.

jednání pomocné osoby naplní znaky generální klauzule nekalé soutěže, bude i tato pomocná osoba osobou pasivně legitimovanou, tj. rušitelem.

Za osobu pomocnou může být považován obecně kdokoliv, kdo bude pomáhat soutěžiteli v realizaci nekalosoutěžního jednání, resp. poskytne výslednému nekalosoutěžnímu jednání určitou přidanou hodnotu.⁹⁵ Pro kvalifikaci určité osoby, jako osoby pomocné, je dle Dany Ondřejové nezbytná vazba na osobu hlavního soutěžitele a vzhledem k tomu pak Dana Ondřejová označuje pomocnou osobu jako „pomocníka hlavního soutěžitele“ či jako „vedlejšího soutěžitele“⁹⁶. Příkladem bývá jako pomocná osoba označována reklamní agentura, která vytvořila reklamu nekalosoutěžního charakteru na základě vlastní invence bez bližšího zadání a kontroly ze strany soutěžitele, hromadné sdělovací prostředky, autor článku, agentura uskutečňující statistickou analýzu situace na trhu, maloobchodní prodejce klamavě označeného zboží nebo distributor výrobků vyvolávajících nebezpečí záměny.⁹⁷

3.2.3 Přičitatelnost jednání pomocné osoby hlavnímu soutěžiteli

Nehledě na to, zda jednání pomocné osoby naplní znaky generální klauzule nekalé soutěže, tedy zejména bude-li možné z hlediska pomocné osoby takové jednání považovat za jednání v hospodářském styku (soutěžně orientované), bude toto jednání z hlediska uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění přičitatelné „hlavnímu soutěžiteli“ (pochopitelně pouze za předpokladu, že bude možné dovodit naplnění znaků generální klauzule nekalé soutěže), a to vzhledem k ust. § 2914 věty první, dle které platí, že *kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám*. Posledně uvedené však bude platit pouze tehdy, pokud bude možné pomocnou osobu považovat za pomocníka ve smyslu citovaného ustanovení. Ohledně přičitatelnosti jednání osoby pomocné hlavnímu soutěžiteli lze odkázat na judikaturu

---

95 ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 81.

96 tamtéž

97 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 249 a též ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 83 - 85

Nejvyššího soudu ČR, který přiřítatelnost zakládá na kritériu zájmu, tedy hlavní soutěžitel bude odpovídat tam, kde bylo jednání pomocné osoby v jeho zájmu, resp. v jeho prospěch.⁹⁸

Často však nebude pomocná osoba v pozici pomocníka dle citovaného ustanovení, neboť se ve vztahu k soutěžiteli zaváže určitou činnost provést samostatně. V takovém případě se pak bude aplikovat ust. § 2914 věty druhé občanského zákoníku, dle které platí, že: *Zavázali se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.* Typickým příkladem „samostatného pomocníka“ ve smyslu výše citované věty druhé ust. § 2914 občanského zákoníku je samostatný podnikatel, tj. osoba, která vystupuje jako pomocník při plnění svých vlastních smluvních povinností samostatně v rámci své podnikatelské činnosti (viz např. reklamní agentura či distributor zboží).⁹⁹ V případě, kdy bude pomocná osoba „samostatným pomocníkem“ dle ust. § 2914 věty druhé občanského zákoníku, bude nezbytné, pro účely uplatnění nekalosoutěžních nároků, zvláště zkoumat jednání pomocné osoby, tedy zda její jednání naplňuje znaky generální klauzule nekalé soutěže a pro účely uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění rovněž to, zda jsou splněny obecné předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění vymezené v kapitole 2. této práce a zvláště jednání „hlavního soutěžitele“, tedy zda naplňuje znaky generální klauzule nekalé soutěže, jakož i obecné předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění, a to s ohledem na akcesorickou povahu ručení vyplývající z ust. § 2019 občanského zákoníku.¹⁰⁰

Pokud by jednání pomocné osoby naplňovalo znaky generální klauzule nekalé soutěže a zároveň i obecné předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění, bylo by možné tento nárok uplatňovat proti osobě pomocné (jakožto rušiteli) a proti hlavnímu soutěžiteli pouze v případě, že by porušil povinnost pečlivého výběru či kontroly pomocné osoby (ledaže by rovněž jednání hlavního soutěžitele samo o sobě naplňovalo předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění (k tomu viz níže). Pokud by však

---

98 K tomu viz zejména stanovisko NS ze dne 18.11.1970, sp.zn. Cpj. 87/70, rozsudek NS ČSR ve věci sp.zn. 1 Cz 7/81, či rozsudky NS ČR ve věcech sp.zn. 21 Cdo 1148/2002 a sp.zn. 21 Cdo 454/2002, *In MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 358.*

99 MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081 Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1, str. 354.

100 *Ručení předpokládá platný dluh dlužníka (...)*

jednání pomocné osoby nenaplnovalo znaky generální klauzule nekalé soutěže (tj. nebylo by jej možno považovat za nekalosoutěžní) či by nebyly naplněny jiné předpoklady pro uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, nemohlo by vzhledem k akcesorické povaze vzniknout ani ručení hlavního soutěžitele a po hlavním soutěžiteli by nebylo možno z tohoto titulu ničeho požadovat.

Hlavní soutěžitel se však nemůže zbavit odpovědnosti toliko poukazem na jednání pomocné osoby (které nelze považovat za nekalosoutěžní a nelze tak založit ručení hlavního soutěžitele) neboť jak již bylo uvedeno, je nezbytné samostatně zkoumat jednání samotného hlavního soutěžitele, zda toto samo o sobě nenaplnuje znaky generální klauzule nekalé soutěže a pro účely nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění rovněž další předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění, přičemž v převážné většině případů bude odpověď na tuto otázku kladná. Při využití výše uvedeného příkladu reklamní agentury, nebude hlavního soutěžitele zbavovat odpovědnosti toliko skutečnost, že nekalosoutěžní reklama byla vytvořena reklamní agenturou bez jeho konkrétních pokynů, neboť je to právě hlavní soutěžitel, kdo reklamu zadal a kdo za použití této reklamy prezentuje své zboží či služby za účelem zlepšení jejich odbytu, přičemž ve vztahu k dalším předpokladům uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění nebude činit problém dovodit zavinění alespoň ve formě nedbalosti, neboť hlavní soutěžitel se jistě měl možnost seznámit s reklamou a případně od ní upustit (resp. k tomu dát pokyn). Za splnění těchto předpokladů tedy bude hlavní soutěžitel povinen plnit z nekalosoutěžního nároku, nikoliv jako ručitel, nýbrž jako přímo odpovědný subjekt (rušitel).

Bude-li jednání pomocné osoby i jednání hlavního soutěžitele naplňovat všechny předpoklady pro vznik povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění, uplatní se mezi dotčenou osobou a těmito rušiteli ust. § 2915¹⁰¹ občanského zákoníku, tedy solidarita rušitelů ohledně povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění, a ve vztazích mezi rušiteli pak ust.

---

101 1) *Je-li k náhradě zavázáno několik škůdců, nahradí škodu společně a nerozdílně (...). To platí i v případě, že se více osob dopustí samostatných protiprávních činů, z nichž mohl každý způsobit škodlivý následek s pravděpodobností blížící se jistotě, a nelze-li určit, která osoba škodu způsobila.*

2) *Jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud rozhodnout, že škůdce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku; nelze-li účast přesně určit, přihlédne se k míře pravděpodobnosti. Takto nelze rozhodnout, pokud se některý škůdce vědomě účastnil na způsobení škody jiným škůdcem nebo je podněcoval či podporoval nebo pokud lze připsat celou škodu každému škůdci, byť jednali nezávisle, nebo má-li škůdce hradit škodu způsobenou pomocníkem a vznikla-li povinnost k náhradě také pomocníkovi.*

§ 2916 občanského zákoníku¹⁰². V případě, že hlavní soutěžitel poskytne dotčené osobě přiměřené zadostiučinění namísto pomocné osoby ve smyslu ust. § 2914 věty první občanského zákoníku, vznikne hlavnímu soutěžiteli, za předpokladu, že jeho vlastním jednáním nebyly naplněny předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění ve vztahu k pomocné osobě regresní nárok ve smyslu ust. § 2917 občanského zákoníku. V případě plnění hlavního soutěžitele, jakožto ručitele ve smyslu ust. § 2914 věta druhá občanského zákoníku se pak uplatní tzv. subrogační regres upravený v ust. § 1937 odst. 2 občanského zákoníku, tedy hlavní soutěžitel vstoupí do práv dotčené osoby a bude mít právo požadovat po pomocné osobě vyrovnání toho, co za ni plnil, ovšem samozřejmě opět za předpokladu, že jednáním hlavního soutěžitele nebyly naplněny předpoklady vzniku povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění.¹⁰³

---

102 *Kdo je povinen k náhradě škody společně a nerozdílně s jinými, vypořádá se s nimi podle účasti na způsobení vzniklé škody.*

103 ŠILHÁN, Josef. § 1937. In: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)* [online databáze], 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 955., Dostupné z: Beck-online

4 Konkrétní otázky spojené s nekalosoutěžním nárokem na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

4.1 Forma přiměřeného zadostiučinění

Ačkoliv aktuální znění ust. § 2988 občanského zákoníku, vymežující nekalosoutěžní nároky dotčené osoby, neobsahuje, na rozdíl od obchodního zákoníku, který v ust. § 53 stanovil, že *přiměřené zadostiučinění může být poskytnuto i v penězích*, výslovné zakotvení možnosti požadovat přiměřené zadostiučinění v peněžité formě, lze i nadále rozlišovat dvě základní formy přiměřeného zadostiučinění, a to formu nepeněžitou a formu peněžitou, což vyplývá z (obecné) úpravy závazků z deliktů, konkrétně pak z ust. § 2951 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého platí, že *nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy*.

Za účinnosti obchodního zákoníku byla peněžitá forma přiměřeného zadostiučinění považována za subsidiární ve vztahu k nepeněžité formě přiměřeného zadostiučinění a přiznávána měla být toliko za situace, kdy byly prokázány takové okolnosti, ze kterých vyplývala nedostatečnost nepeněžité formy přiměřeného zadostiučinění,¹⁰⁴ přičemž peněžitá forma přiměřeného zadostiučinění byla v tomto ohledu považována spíše za výjimku¹⁰⁵ z pravidla, dle kterého se nemajetková újma zpravidla odciňovala nemateriálním zadostiučiněním.

Vzhledem k formulaci ust. § 2951 odst. 2, dle kterého přiměřené zadostiučinění nastupuje v případě, pokud jiný způsob nezajistí *skutečné a dostatečně účinné* odčinění nemajetkové újmy, lze říci, že je i nadále zachována přednost nepeněžité podoby zadostiučinění před podobou peněžitou, nicméně v této formulaci lze zároveň shledat faktický posun k podobě peněžité, která by nyní měla být soudy přiznávána častěji, než tomu bylo v minulosti. Je tomu

---

104 K tomu viz např. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 1318/2004, dle kterého: *K tomu, aby soud mohl jednáním nekalé soutěže dotčenému účastníkovi přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být zjištěno, že tento účastník utrpěl v souvislosti s jednáním nekalé soutěže nemajetkovou újmu v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnání přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžité formě*. Obdobně též rozhodnutí NS ČR ve věci sp.zn. 30 Cdo 2005/2003.

105 K tomu viz rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 511/2006, dle kterého (mimo jiné): *zákon upřednostňuje při nápravě nekalosoutěžního jednání nemateriální satisfakci, avšak pro zcela specifické a výjimečné případy umožňuje zadostiučinění i ve formě peněžní*.

tak právě z důvodu citovaného znění ust. § 2951 odst. 2 občanského zákoníku, neboť si sice lze představit dostatečné odčinění způsobené nehmotné újmy (ve smyslu uspokojivého odčinění), již hůře však odčinění skutečné, které by mohlo být rovno jakémusi navrácení do původního stavu, čehož v praxi u odčinění nemateriální újmy téměř nelze dosáhnout.¹⁰⁶ Z formulace předmětného ustanovení pak Dana Ondřejová dovozuje, že „by mělo být povinností soudů přiznat peněžitou podobu přiměřeného zadostiučinění vždy, neboť současné dostatečné i skutečné odčinění nemajetkové újmy není možné“.¹⁰⁷ Autor práce je toho názoru, že předmětné ustanovení občanského zákoníku nelze vykládat natolik striktně, že by mělo fakticky vylučovat nepeněžitou formu přiměřeného zadostiučinění, neboť, byť se tak může zdát za použití výlučně jazykového výkladu (z důvodu užití výrazu *skutečné odčinění*), nelze při užití dalších metod interpretace dospět k závěru, že by záměrem zákonodárce, či smyslem a účelem předmětného ustanovení, bylo vyloučit nemateriální podobu přiměřeného zadostiučinění, když již z tohoto samotného ustanovení vyplývá, že přiměřené zadostiučinění lze poskytnout ve (minimálně) dvou formách, přičemž peněžitá má být poskytnuta při naplnění předpokladů uvedených ve větě druhé tohoto ustanovení.¹⁰⁸ Toto ustanovení je tedy třeba i nadále vykládat tak, že je v něm vyjádřena přednost nepeněžité formy přiměřeného zadostiučinění před formou peněžitou, byť lze souhlasit s nevhodností užitého výrazu *skutečné odčinění*, jenž bude muset být soudy interpretován v souladu se smyslem a účelem předmětného ustanovení spíše jako *spravedlivý* či *adekvátní*, přičemž rozhodující v tomto ohledu bude právě dostatečnost nepeněžité podoby přiměřeného zadostiučinění.

Kritéria, na kterých lze založit rozhodnutí o tom, zda nepeněžitá forma přiměřeného zadostiučinění zajišťuje *skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy*, budou vždy záležet na konkrétních okolnostech případu a nelze je a priori paušalizovat, neboť v tomto ohledu musí být dána volnost (nikoliv však libovůle¹⁰⁹) soudnímu uvážení. Vždy by však měl

---

106 ONDŘEJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 260.

107 ONDŘEJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži I. Podstata, funkce, a nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2018, 2018, 2018(12) [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer

108 K tomu srov. ust. § 2 odst. 2 občanského zákoníku.

109 K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 511/2006, ve kterém soud mimo jiné uvedl, že *ze skutečnosti, že nárok na zadostiučinění podléhá volné úvaze soudu nelze bez dalšího dovodit, že soud „nepotřebuje kritéria“, která by pro přiměřenost takového nároku posuzoval. Volná úvaha soudu neznamena libovůli soudu, který bez dalšího, aniž by posuzoval v daném případě konkrétně zjištěné a také prokázané skutečnosti a okolnosti jednání v nekalé soutěži určí, kdy požadovaná forma satisfakce je či není na místě a tudíž je či není přiměřenou.*

být brán v potaz význam narušeného statku pro dotčenou osobu a vědomost rušitele o tomto významu, jakož i o obvyklých následcích, které jsou s jeho jednáním spojeny, způsob zásahu a míra zavinění rušitele, rozsah újmy, vliv na postavení dotčené osoby v profesním životě (vliv na jeho postavení na relevantním trhu), jakož i případně v životě soukromém, další okolnosti na straně rušitele (pohnutka, majetkové poměry, pozitivní dopad protiprávního jednání do sféry rušitele, pokračování v protiprávním jednání i po upozornění, protiprávní jednání za účelem zisku, ale i polehčující okolnosti – účinná lítost, dobrovolné odstranění následků atp.) či další okolnosti na straně dotčené osoby (např. spoluzavinění).¹¹⁰

Zároveň platí, že soudu je ponechána možnost uvážení pouze co do otázky, zda je jiná podoba přiměřeného zadostiučinění způsobilá zajistit skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy, nikoliv však již v tom, zda v případě, kdy k tomu jiná podoba přiměřeného zadostiučinění nebude způsobilá, přizná dotčené osobě právo na peněžité zadostiučinění či nikoliv, neboť v takovém případě je soud povinen peněžitou formu přiměřeného zadostiučinění přiznat (k tomu srov. formulaci *zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích*).

Dotčené osobě je i nadále umožněno kumulativně uplatňovat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v podobě nepeněžité i v podobě peněžité, přičemž soud může dotčené osobě přiznat oba dva uplatněné nároky.¹¹¹ I v takovém případě však bude platit, že nárok na poskytnutí peněžitého zadostiučinění bude možné přiznat pouze v případě, pokud nepeněžité zadostiučinění nezajistí *skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy*.

4.1.1 Nepeněžitá forma přiměřeného zadostiučinění

Za nepeněžitou podobu přiměřeného zadostiučinění lze považovat jakoukoliv formu odčinění nemajetkové újmy, jejímž předmětem nebude poskytnutí finančního plnění dotčené osobě, ačkoliv i takováto podoba může mít, a často také bude mít, negativní dopad do majetkové

---

110 BEZOUŠKA, Petr. § 2951. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1679.

111 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 261.

sféry rušitele (např. s omluvou v celostátním tisku, na billboardu či v celostátním televizním vysílání mohou být spojeny několika milionové náklady).

Přiměřené zadostiučinění v nehmotné podobě bude nejčastěji spočívat ve formě veřejné či neveřejné omluvy, ale také i v zaslání dopisu uvádějícího určité skutečnosti na pravou míru (např. informace, v čem byla reklama klamavá), odvolání zlehčujícího výroku či učinění jiného veřejného prohlášení.¹¹²

S nejčastějším způsobem nepeněžitěho odčinění nemajetkové újmy, tedy s omluvou (či jinou formou veřejného prohlášení), bývají v praxi spojeny problémy ohledně náležité formulace žalobního petitu, když z ust. § 79 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“)¹¹³ vyplývá povinnost žalobce přesně vymežit v žalobním návrhu to, jaké konkrétní omluvy se po žalovaném domáhá, jakož i to, v jaké podobě (formě) má být omluva poskytnuta, přičemž možnost soudu zasahovat do žalobního návrhu žalobce je omezena ust. § 153 odst. 2 o.s.ř.¹¹⁴ Tato problematika byla opakovaně předmětem posuzování ze strany Nejvyššího soudu České republiky, přičemž jeho rozhodovací praxe se ustálila na názoru, že je sice povinností žalobce přesně, určitě a srozumitelně vymežit žalobní petit, nicméně soud je oprávněn (ba dokonce povinen) v mezích takto formulovaného žalobního petitu upravit konkrétní navrhované znění omluvy tak, aby lépe odpovídalo skutečnostem zjištěným a prokázaným v průběhu řízení, neboť je to právě soud, kdo rozhoduje o tom, jak bude výrok jeho rozsudku formulován, přičemž návrhem žalobce je vázán toliko v mezích ust. § 153 odst. 2 o.s.ř., když zároveň soud musí vždy zohledňovat hledisko vykonatelnosti rozsudku.¹¹⁵

---

112 ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 103 – 104.

113 Dle tohoto ustanovení platí, že z návrhu (...) musí být patrno, čeho se navrhovatel domáhá.

114 Dle tohoto ustanovení platí, že soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

115 Ohledně tohoto lze odkázat zejména na rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 4669/2010, dle kterého: *Bylo by neúčelným držet se striktně pouze toho konkrétního jednání, které bylo podnětem k podání žaloby. Pak by mohly žalované své jednání jen mírně modifikovat a pokračovat tak v nekalé soutěži. (...) Soud neporuší ustanovení § 155 odst. 1 o. s. ř. nebo ani jiné zákonné ustanovení, jestliže použitím jiných slov vyjádří ve výroku rozhodnutí stejná práva a povinnosti, kterých se žalobce domáhal. Pouze soud rozhoduje, jak bude formulován výrok jeho rozhodnutí; případným návrhem žalobce na znění výroku rozhodnutí přitom není vázán. Při formulaci výroku rozhodnutí soud samozřejmě musí dbát, aby vyjadřoval (z obsahového hlediska) to, čeho se žalobce žalobou domáhal (...) Soud může upravit znění navržené omluvy za nekalosoutěžní jednání tak, aby odpovídala prokázanému závažnému jednání žalovaného a smyslu institutu omluvy jako takovému. Může tedy vypustit určité slovní spojení či celou větu či znění omluvy zkonkretizovat.*

V kontextu výše rozebrané problematiky posuzování podmínek pro přiznání přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě se nabízí otázka, zda omluva, resp. obecně nepeněžitá forma přiměřeného zadostiučinění, může v podmínkách hospodářské soutěže zajistit *skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy*, zejména v případech, kdy od upuštění od nekalosoutěžního jednání spočívajícího typicky ve zlehčujících výrocích či parazitujících obchodních praktikách a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění uplynula relativně dlouhá doba. V tomto ohledu je totiž soutěžní prostředí dosti specifické, neboť jakýkoliv způsob zviditelnění soutěžitele pro něj může být pozitivní v tom smyslu, že se o jeho nabídce zboží či služeb dozví více lidí (po vzoru hesla „i špatná reklama je reklama“). Veřejná omluva či jiná forma veřejného prohlášení pak může v tomto směru působit kontraproduktivně, neboť dá připomenout obchodní praktice, na kterou se již zapomnělo či se tato obchodní praktika může dostat do povědomí větší skupiny lidí, což může paradoxně pouze zhoršit nastalý protiprávní stav, namísto toho, aby se dotčené osobě dostalo dostatečné a skutečné satisfakce. Ostatně v tomto ohledu ani nemusí být splněn předpoklad uplynutí dlouhého časového úseku od upuštění od nekalosoutěžního jednání, neboť medializace případného soudního sporu a následná veřejná omluva nepochybně zvýší dosah nekalosoutěžního jednání rušitele. Z tohoto důvodu je autor práce toho názoru, že v případě nekalosoutěžního nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění by měly soudy skutečně pečlivě zvažovat naplnění kritérií ust. § 2951 občanského zákoníku a to i z hlediska výše uvedených skutečností, včetně posouzení předpokládaného efektu omluvy či jiné formy veřejného prohlášení.¹¹⁶ K obdobným závěrům dospívá rovněž komentářová literatura, byť nikoliv specificky ohledně problematiky odčinování nemajetkové újmy způsobené nekalosoutěžním jednáním, když uvádí, že „morální zadostiučinění provedené za takových okolností, že teprve z nich se určitá část veřejnosti dozví o zásahu do práv člověka, o němž by se jinak nedozvěděla, a jenž by tedy do té doby ani nemohl vážnost postiženého člověka v očích dané části veřejnosti snížit, je nepřijatelné.“¹¹⁷

---

116 Současná rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR však tento závěr zřejmě nepodporuje, když např. NS ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 2941/2015 zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze č.j. 3 Cmo 452/2013-425, kterým Vrchní soud zamítl žalobu žalobce na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění ve formě omluvy v celostátním televizním vysílání, neboť dle názoru Vrchního soudu omluva po tolika letech (k nekalosoutěžnímu jednání došlo 7 let před vydáním rozsudku NS) neplní satisfakční funkci. Nejvyšší soud ČR naopak satisfakční funkci, i přes značný časový odstup, shledal.

117 HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský

4.1.2 Peněžítá forma přiměřeného zadostiučinění

Lze říci, že peněžítá forma přiměřeného zadostiučinění plní funkci podpůrného prostředku při odčinění nemajetkové újmy, neboť zákon i nadále preferuje pro odčinění nemajetkové újmy nemateriální podobu přiměřeného zadostiučinění. Zároveň však, v případě odčinění nemajetkové újmy způsobené nekalou soutěží, nabývá peněžítá forma přiměřeného zadostiučinění na důležitosti, neboť dotčená osoba (zejména dotčený soutěžitel) se často nespokojí toliko s omluvou či jinou formou nemateriální satisfakce, nýbrž bude požadovat poskytnutí finanční kompenzace za nekalosoutěžní jednání. Současně, jak bylo rozebráno výše, v případě nekalosoutěžního jednání budou často naplněna kritéria zakládající povinnost soudu peněžité přiměřené zadostiučinění přiznat, neboť toliko nepeněžítá forma přiměřeného zadostiučinění nebude dostatečná k odčinění způsobené nemajetkové újmy.

Nad rámec výše vymezených obecných kritérií, k nimž by měly soudy přihlížet za účelem posouzení, zda nepeněžítá forma přiměřeného zadostiučinění zajišťuje skutečné a dostatečně účinné odčinění nemajetkové újmy, lze v podmínkách nekalé soutěže vysledovat další okolnosti, které odůvodňují přiznání peněžité formy přiměřeného zadostiučinění, a to např. význam know-how, podstatné snížení postavení dotčené osoby na relevantním trhu (např. ve věci vedené NS ČR pod sp.zn. 29 Odo 652/2001 vzal soud *v úvahu význam know-how, chráněného obchodním tajemstvím dotčené osoby a tím podstatné snížení postavení dotčené osoby na významném trhu*), snížení dobrého jména a dobré pověsti dotčené osoby a jejich produktů, (např. ve věci vedené NS ČR pod sp.zn. 23 Cdo 2097/2011 bylo přiznání peněžité satisfakce (jakož i její výše) založeno soudem mimo jiné na snížení postavení dotčené osoby, dobrého jména dotčené osoby a také dobré pověsti jejich „produktů“, tj. olympijských symbolik), utrpění újmy dotčené osoby (soutěžitele) v očích zákazníků, ohrožení rozlišovací způsobilosti označení zboží a služeb dotčené osoby (viz rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 4661/2007), porušení dobré pověsti obchodní firmy vybudované s vynaložením značných nákladů, skutečnost, že rušitel již v nekalosoutěžním jednání nepokračuje a omluva by tedy nebyla dostatečně efektivní (ve věci sp.zn. 32 Odo 447/2006 přisvědčil NS ČR závěru odvolacího soudu, který přiznal dotčené osobě zadostiučinění v peněžité formě pro *nemožnost jiné satisfakce vyplývající ze skutečnosti, že žalovaný již neprovozuje předmětné internetové*

---

zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1679.)

*stránky, a proto nemůže satisfakci v nepeněžní formě (kupř. formou omluvy) účinným způsobem poskytnout), doba trvání nekalosoutěžního jednání, výsadní postavení dotčené osoby na trhu, snížení zájmu veřejnosti o zboží a služby dotčené osoby a s tím související odliv zákazníků (ve věci vedené NS ČR pod sp.zn. 23 Cdo 4990/2014 založil soud odůvodněnost nároku dotčené osoby na přiměřené zadostiučinění v penězích na *snížení hodnoty dobrého jména dotčené osoby u veřejnosti a tomu úměrné snížení zájmu veřejnosti o nabídku dotčené osoby a odliv zákazníků*), nejistota týkající se dalšího působení dotčené osoby na trhu (ve věci vedené NS ČR pod sp.zn. 23 Cdo 3964/2011 byla shledána nemajetková újma *v zásahu do goodwillu dotčené osoby, kdy rozšiřování údajů o dotčené osobě vyvolalo jak v zákaznících (viz snížení tržby), tak i u dodavatelů zboží nejistotu, týkající se dalšího působení dotčené osoby na trhu*), nutnost obchodním partnerům prokazovat nedůvodnost nařčení a činit kroky k očištění své pověsti, záměrnost jednání rušitele směřující k diskreditaci dotčené osoby a vědomost rušitele o závadnosti jeho jednání.¹¹⁸*

Poté, co soud v konkrétním případě zjistí, že jsou naplněny předpoklady ust. § 2951 odst. 2 občanského zákoníku pro přiznání přiměřeného zadostiučinění v penězích, přičemž své úvahy v tomto směru musí v souladu s ust. § 157 odst. 1 o.s.ř. relevantním způsobem zdůvodnit,¹¹⁹ přichází na řadu zkoumání toho, jaká výše zadostiučinění je s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu přiměřená. Konkrétní výše požadované částky, jakožto odčinění nemajetkové újmy, musí být v souladu s výše rozebíraným ust. § 79 odst. 1 o.s.ř. uvedena v žalobním návrhu dotčené osoby, která se poskytnutí přiměřeného zadostiučinění domáhá, přičemž takovým návrhem je soud ve smyslu ust. § 153 odst. 2 o.s.ř. vázán do té míry, že nesmí požadovanou výši peněžního zadostiučinění překročit, nemusí však požadavku na peněžní zadostiučinění vyhovět vůbec či jej může přiznat v menším rozsahu, než jak bylo požadováno.¹²⁰ Stejně jako v případě posouzení toho, zda je vůbec namístě přiznat peněžitou podobu přiměřeného zadostiučinění, i rozhodnutí o konkrétní výši peněžité částky, jakožto přiměřeného zadostiučinění, bude záviset na volné úvaze soudu, jež se bude odvíjet od

---

118 ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II.: Peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2019(3) [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer

119 K tomu srov např. nález Ústavního soudu ve věci sp.zn. II. ÚS 3664/14, dle kterého *do držování povinností odůvodnit rozhodnutí má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a vyloučit libovůli. Pakliže v rozhodnutí řádné odůvodnění chybí, je tím dána nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také protiústavnost; nejsou-li totiž zřejmé důvody toho kterého rozhodnutí, svědčí to o libovůli v soudním rozhodování.*

120 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 263.

spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu.¹²¹ Možnost soudu určit výši nároku dle své vlastní úvahy vyplývá, vedle pravidel stanovených občanským zákoníkem, rovněž z ust. § 136 o.s.ř., dle kterého platí, že *lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy*. Nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích je typickým nárokem, jehož výši (již z povahy věci) nelze přesně určit, a proto je vhodné ponechat jeho určení na úvaze soudu.

Kritéria podstatná pro úvahu soudu o konkrétní výši přiměřeného zadostiučinění jsou do značné míry shodná s těmi, které byly výše vymezeny jako kritéria pro posouzení toho, zda nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění zajišťuje skutečné a dostatečně účinné odčinění nemajetkové újmy. Obecně se k posuzování přiměřenosti výše peněžitého zadostiučinění vyjádřil Nejvyšší soud ČR již v rozsudku ve věci sp.zn. 1 Odon 45/97,¹²² ve kterém uvedl, že *přiměřenost výše peněžitého zadostiučinění tak musí být posuzována jak z objektivních, tak subjektivních hledisek. Objektivními kritérii jsou zejména závažnost a intenzita nekalosoutěžního jednání (jak velkou oblast trhu zasáhlo), vliv tohoto jednání na počet soutěžitelů v oboru, hodnota goodwillu postiženého, úroveň obrátu v daném okruhu obchodů i výše obrátu. Patří sem také okolnost, zda ten, kdo se nekalosoutěžního jednání dopustil, si byl tohoto jednání vědom, dále motiv tohoto jednání, okolnost, jak ten, kdo se jednání dopustil, reagoval na upozornění a požadavky postiženého, popř. zda naopak postižený dával najevo nezájem o nekalosoutěžní jednání druhého subjektu*. Je tedy evidentní, že určení konkrétní výše peněžitého zadostiučinění závisí na posouzení široké škály objektivních a subjektivních faktorů, projevujících se v daném případě, na kterých je závislé posouzení toho, jaká částka je s ohledem na tyto okolnosti přiměřená.

Ačkoliv rozhodující význam pro určení konkrétní výše přiměřeného zadostiučinění bude mít jednání rušitele, resp. z něj vyplývající objektivní kritéria (závažnost a intenzita nekalosoutěžního jednání, dotčení práv poškozeného, délka trvání atd.) a subjektivní kritéria (zavinění rušitele, motiv atd.), nelze přehlížet ani případné jednání dotčené osoby, zejména pokud jde o její reakci na nekalosoutěžní jednání. Nutnost přihlížet k jednání poškozeného, pokud jde o jeho reakci na hrozící vznik újmy, obecně vyplývá z ust. § 2903 odst. 1 občanského

---

121 K tomu ust. § 2955 občanského zákoníku, dle kterého platí, že *nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud*.

122 In ONDREJOVÁ, Dana. Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. Přehledy judikatury (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-670-7, str. 190.

zákoníku, který stanovuje následky nezakročení (eventuálního) poškozeného proti hrozící újmě, když v tomto ohledu stanoví, že *nezakročí-li ten, komu újma hrozí, k jejímu odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem, nese ze svého, čemu mohl zabránit*. Na toto ustanovení pak navazuje ust. § 2918 občanského zákoníku týkající se spoluúčasti poškozeného na vzniklé újmě.¹²³ Mimo obecných občanskoprávních prostředků směřujících k odvrácení hrozící újmy (svépomoc dle ust. § 14 občanského zákoníku, jednání v krajní nouzi či v nutné obraně § 2905 a § 2906 občanského zákoníku) bude v případě nekalosoutěžního jednání zákrok směřující k odvrácení újmy spočívat nejčastěji ve výzvě rušiteli, aby se zdržel nekalosoutěžního jednání (specifikovaného v takové výzvě), návrhu na vydání předběžného opatření dle ust. § 74 a násl. o.s.ř. a samozřejmě v podání žaloby, jejímž předmětem bude zdržovací a/nebo odstraňovací nárok ve smyslu ust. § 2988 občanského zákoníku. Ačkoliv v případě peněžitého přiměřeného zadostiucnění nelze *stricto sensu* hovořit o spoluúčasti poškozeného, neboť nemajetkovou újmu, resp. přiměřené zadostiucnění, nelze přesně vyčíslit a proto ani není možné kvantifikovat případnou spoluúcast poškozeného, je jednání dotčené osoby jedním z kritérií, ke kterým by měly soudy při určení konkrétní výše přiměřeného zadostiucnění přihlížet, což ve své judikatuře potvrzuje i Nejvyšší soud ČR.¹²⁴ Takový přístup lze považovat za správný, neboť ve smyslu ust. § 2955 občanského zákoníku by nebylo spravedlivé navyšovat částku přiměřeného zadostiucnění z důvodu dlouhého trvání nekalosoutěžního jednání a s tím související vyšší míru intenzity jeho následků, pokud dotčená osoba takové jednání po delší dobu trpěla a v případě své aktivity mu mohla zabránit, resp. snížit negativní dopady takového jednání.

Ačkoliv by to bylo vhodné pro zvýšení předvídatelnosti rozhodnutí soudů, nelze vymezit zcela jednoznačná a konkrétní pravidla, na základě kterých by bylo možné pro jakýkoliv v úvahu přicházející případ předem s jistotou stanovit, jaká částka zadostiucnění bude soudem považována za přiměřenou, neboť posouzení této otázky bude vždy záviset na zhodnocení konkrétních okolností případu soudem a do jisté míry rovněž na subjektivním vnímání věci konkrétním soudcem.¹²⁵ Dana Ondřejová však na základě zhodnocení veřejně

---

123 § 2918 občanského zákoníku: *Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.*

124 K tomu srov. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 3895/2007, kterým NS ČR zamítl dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze (3 Cmo 344/2006), který vzal *pro stanovení výše přiměřeného zadostiucnění v úvahu skutečnost, že žalobkyně dlouhodobě strpěla užívání posléze jí vytýkaného označení (E.) a pokud k rozmělnění označení podle ochranné známky jednáním žalované došlo, pak valnou částí pro nečinnost žalobkyně.*

125 K tomu srov. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 1568/2006: *Požadavku vymezit rámeček volného uvážení soudu stanovením jednotlivých aspektů nekalosoutěžního jednání spolu s mechanismem vyhodnocování výše přiměřeného zadostiucnění v penězích za účelem sjednocení praxe soudů, nelze vyhovět, neboť mezi jednotlivými*

dostupných soudních rozhodnutí v tomto směru poukazuje na jisté obvyklé „sazby“ pro peněžité přiměřené zadostiučinění, když uvádí, že konkrétní částky přiměřeného zadostiučinění přiznávané českými soudy „se pohybují spíše v řádu statisíců korun (řádově častěji do částky 500 tisíc Kč než výše) než milionů,¹²⁶ přičemž „historicky nejvyšší přiměřené zadostiučinění v penězích, které bylo českými soudy pravomocně přiznáno, bylo 5 milionů Kč, a to ve věci tzv. guerilla marketingu“¹²⁷(v daném případě šlo o mediálně známý případ připevnění sobích parohů na reklamní poutače konkurenčního soutěžitele – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 3704/2011).

Na základě výše podaného statistického zhodnocení tenduje Dana Ondřejová pro vyšší míru odvahy, resp. ochoty soudů vydat se cestou skutečně odstrašujících sazeb přiměřeného zadostiučinění, aby tyto pomohly efektivněji chránit dobré mravy soutěže a vedly k potlačení současné teze, že nekalá soutěž se v České republice vyplácí¹²⁸ neboť současná soudní praxe může nekalosoutěžně jednající subjekty k takovému jednání spíše motivovat, než aby je od nekalosoutěžního jednání odrazovala.¹²⁹

Skutečnost, že určení konkrétní výše peněžitého přiměřeného zadostiučinění závisí na uvážení soudu, které je však pro dotčenou osobu ne zcela předvídatelné, ačkoliv je povinna v žalobě konkrétní částku přiměřeného zadostiučinění navrhnout, zohledňuje zákon při rozhodování soudu o náhradě nákladů řízení, když v tomto případě lze aplikovat ust. § 142 odst. 3 o.s.ř., dle kterého platí, že *i když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu*. Jak již bylo výše uvedeno, nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích je typickým příkladem nároku, jehož konkrétní výše závisí na úvaze soudu, a proto dle výše citovaného ustanovení o.s.ř. lze přiznat dotčené osobě plnou náhradu nákladů řízení, a to i v případě, že soud nepřizná

činy nekalé soutěže existují obrovské rozdíly, které nelze postihnout ani zákonným textem (viz širokou dikci generální klauzule) ani jakýmkoli „metodickým návodem“ či „příručkou“ k postupu při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění v penězích. Záleží pouze na posouzení a na zvažování všech okolností daného případu konkrétním soudcem, resp. konkrétním senátem soudu, který se poté kvalifikovaně rozhodne.

126 ONDŘEJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II.: Peněžité podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2019(3) [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer

127 tamtéž

128 tamtéž

129 ONDŘEJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 263.

dotčené osobě celou částku přiměřeného zadostiučinění, jejíhož poskytnutí se žalobou domáhala. Na tomto závěru se shoduje i rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky, který v usnesení ve věci sp.zn. 30 Cdo 2707/2013 dospěl k závěru, že *výsledek řízení projevující se tím, že poškozený žalobce dosáhne satisfakce uložením povinnosti škůdce nahradit mu nemateriální újmu anebo poskytnout mu morální satisfakci, popř. dosáhne konstatování porušení práva, lze s přihlédnutím k přiměřenosti žalované formy náhrady hodnotit ve smyslu zásad úspěchu ve věci obdobně jako plný úspěch (§ 142 odst. 1 o. s. ř.), byť žalobci nebylo přiznáno jím požadované plnění nebo jeho výše.*

Pro aplikaci citovaného ustanovení občanského soudního řádu však bude nezbytné, aby byl dán základ uplatněného nároku dotčené osoby, tedy aby bylo soudem zjištěno, že se žalovaný zaviněně dopustil nekalosoutěžního jednání, že dotčené osobě vznikla v příčinné souvislosti s takovým jednáním nemajetková újma a že nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění nezajišťuje skutečné a dostatečně účinné odčinění této nemajetkové újmy (je tedy namíste přiznat žalobci přiměřené zadostiučinění v peněžitě podobě), neboť jenom v takovém případě může soud rozhodovat o konkrétní částce přiměřeného zadostiučinění výše popsaným postupem.¹³⁰ V tomto duchu se vyjádřil ve svém nálezu ve věci sp.zn. III. ÚS 170/99 rovněž Ústavní soud, který uvedl, že *při rozhodování o nákladech řízení je třeba brát v potaz, co je základní a co doprovodné. Základní je přitom rozhodnutí, že do žalobcova osobnostního práva bylo zasaženo. Výše nemajetkové újmy je pak teprve druhotná a navazující.* Nejvýznamnější položkou v případě náhrady nákladů řízení je zpravidla náhrada nákladů právního zastoupení – zastoupení účastníka řízení advokátem, jež je určována dle pravidel stanovených ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), přičemž tarifní hodnota¹³¹ se odvíjí od hodnoty sporu, tj. nároku uplatněného žalobcem v žalobě. V případě aplikace ust. § 142 odst. 3 se však za tarifní hodnotu nebude považovat částka, kterou jako přiměřené zadostiučinění žalobce v žalobě požadoval, nýbrž částka, která mu byla soudem přiznána.¹³²

---

130 K tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 25 Cdo 37/2015, ve kterém NS ČR uzavřel, že *úvahou soudu je míněn postup podle § 136 o. s. ř., který se uplatní tam, kde je základ nároku dán, avšak jeho výši lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo vůbec.*

131 § 8 a násl. advokátního tarifu.

132 K tomu srov. např. usnesení NS ČR ve věci sp.zn. 25 Cdo 3974/2015, kde NS ČR dospěl k závěru, že *základem pro určení výše odměny advokáta pro účely náhrady nákladů řízení podle § 142 odst. 3 o. s. ř. není částka požadovaná žalobou, nýbrž až částka přisouzená.*

Jakožto jistý „benefit“ žalobci požadujícímu poskytnutí přiměřeného zadostiučinění lze dále zmínit podstatně příznivější soudní poplatek v případě uplatnění tohoto nároku v porovnání s jinými peněžitými nároky (typicky náhrada škody, jakožto jeden z nekalosoutěžních nároků), neboť dle přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se za návrh na zahájení řízení s návrhem na náhradu nemajetkové újmy v penězích hradí soudní poplatek ve výši 2000,- Kč v případě nároku nepřevyšujícího 200.000,- Kč a v případě nároku převyšujícího 200.000,- Kč 1% ze žalované částky.¹³³

4.1.3 Újma na majetku dotčené osoby jako kritérium pro rozhodování o peněžité formě přiměřeného zadostiučinění

Velmi častým, až pravidelným, následkem nekalosoutěžního jednání je vznik majetkové újmy dotčené osoby, typicky spočívající ve snížení tržeb, resp. celkovém objemu obchodů, způsobeném odlivem zákazníků, odběratelů či dodavatelů, tedy vznik škody v podobě ušlého zisku. K náhradě takto vzniklé škody umožňuje ust. § 2988 občanského zákoníku dotčené osobě uplatnit nárok na náhradu škody, jehož úspěšné uplatnění je však v praxi velmi problematické, a to zejména vzhledem k povinnosti dotčené osoby prokázat (mimo jiné) vznik škody a její výši a zejména příčinnou souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním rušitele a vznikem škody. Z tohoto důvodu není uplatňování nároku na náhradu škody z nekalé soutěže v současné české právní praxi příliš obvyklé a je spíše jen výjimečně úspěšné.¹³⁴ Nabízí se tedy otázka, zda lze fakt, že nekalosoutěžním jednáním vznikla dotčené osobě i (těžko vyčíslitelná) majetková škoda, zohledňovat jako jedno z kritérií pro určení výše peněžité částky přiměřeného zadostiučinění a prostřednictvím toho dosáhnout navýšení částky přiměřeného zadostiučinění a tím i nepřímou, alespoň částečnou, náhradu majetkové škody.

Problémy spojené s takovým přístupem jsou však patrné již z obecného vymezení povahy nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jenž slouží toliko k odčinění újmy nemajetkové a nikoliv majetkové, z čehož plyne, že existence a rozsah majetkové škody dotčené osoby by pro nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (resp. jeho výši), neměly být relevantní. Z takového pojetí vychází rovněž judikatura Nejvyššího soudu ČR z níž lze odkázat zejména na rozsudek ve věci sp.zn. 29 Odo 652/2001, kde Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že *ve formě zadostiučinění, jako prostředku satisfakčního, není možno brát ohled na*

---

133 Srov. položka č. 3 přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

134 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 269.

prvky, které mají materiální povahu, poněvadž materiální reparaci tento právní prostředek ochrany proti nekalé soutěži neslouží a označil za nesprávný právní názor dovolatele, který se domáhal, aby při rozhodování o výši peněžitého zadostiučinění bylo přihlédnuto k majetkovým hlediskům jakým je získaný majetkový prospěch rušitele, nebo snížení objemu obchodu dotčené osoby (žalobce). Tento právní názor pak Nejvyšší soud ČR,¹³⁵ jakož i Ústavní soud,¹³⁶ ve své judikatuře několikrát zopakoval a lze jej tedy považovat za ustálený.

Posledně uvedené však samozřejmě neznamená, že pro účely rozhodnutí o výši peněžitého zadostiučinění není možné zohledňovat ty okolnosti na straně dotčené osoby, které mají dopad jak do její nemajetkové sféry tak i (zprostředkovaně) do sféry majetkové, když následky nekalosoutěžního jednání, jež jsou považovány za nemajetkovou újmu (k tomu viz výše), budou mít ve většině případů dopad i do majetkové sféry dotčené osoby (např. zhoršení postavení dotčené osoby na trhu či ztráta rozlišovací způsobilosti označení zboží nebo služeb dotčené osoby bude mít za následek snížení tržeb dotčené osoby). Je však nezbytné striktně oddělovat vymezení materiální a nemateriální újmy,¹³⁷ tedy těch následků nekalosoutěžního jednání, které se projevují v nemajetkové sféře dotčené osoby od těch, které se projevují ve sféře majetkové, což ve své judikatuře potvrzuje i Nejvyšší soud ČR, když uvádí, že *nárok na přiměřené zadostiučinění lze využít nejen v případech nehmotné újmy, ale lze jej uplatnit také k vyrovnání újmy, která má materiální důsledky (např. ztížením pozice v hospodářské soutěži se sníží zisky). Poškozený však musí vzniklou újmu dostatečně konkrétně popsat (nikoliv finančně vyjádřit), tj. uvést v čem jeho újma spočívala, o jaký typ újmy se jedná apod., z čehož musí jednoznačně vyplynout, že nejde o újmu, která by byla vypočitatelná jako škoda.*¹³⁸ Tento právní názor lze ilustrovat na příkladu, kdy nekalosoutěžní jednání rušitele (mimo jiné) způsobí ztrátu nebo snížení rozlišovací způsobilosti označení zboží nebo služeb dotčené osoby. Samotná ztráta takové rozlišovací způsobilosti je kritériem, ke kterému bude soud přihlížet za účelem rozhodnutí o výši přiměřeného zadostiučinění v penězích. Takovým kritériem již však není skutečnost, že následkem ztráty rozlišovací způsobilosti došlo k poklesu obrátu dotčené

---

135 Např. rozsudek NS ČR ve věci 32 Odo 447/2006

136 Např. nález Ústavního soudu ve věci sp.zn. IV. ÚS 1630/11, kde Ústavní soud mimo jiné uvedl, že (...) *to je nutno ovšem odlišovat od situace, kdy byla stížena toliko majetková sféra poškozeného; v takové situaci může být prostředkem nápravy pouze náhrada škody, eventuálně vydání bezdůvodného obohacení. Nelze naopak připustit, aby (např. z důvodů obtížného prokazování výše škody) si cestou požadavku na zaplacení přiměřeného zadostiučinění poškozený saturoval jemu vzniklou újmu hmotnou.*

137 ONDREJOVÁ, Dana. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2, str. 126.

138 Viz rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 4422/2015.

osoby z prodeje zboží či nabídky služeb dotčené osoby, neboť toto již představuje majetkovou škodu (ušlý zisk), která není odčinitelná přiměřeným zadostiučiněním, nýbrž náhradou škody a nemůže tak být při rozhodování o přiměřeném zadostiučiněním zohledňována.

V judikatuře Nejvyššího soudu ČR však nalezneme i případy, ve kterých byly pro účely rozhodnutí o výši přiměřeného zadostiučinění v penězích zohledněny i majetkové aspekty, když např. ve věci vedené Nejvyšším soudem ČR pod sp.zn. 32 Odo 275/2004 bylo zohledněno, že *materiální újma žalobců způsobená jednáním žalovaného v průběhu řízení vzrostla*. Jindy zase Nejvyšší soud ČR vyšel pro účely posouzení nároku na přiměřené zadostiučinění z toho, že *přiměřené zadostiučinění v penězích v případě nekalosoutěžního jednání nejčastěji přichází v úvahu tehdy, kdy zásah do nemateriální sféry dotčeného soutěžitele může způsobit ztráty také v jeho majetkové sféře a nelze předpokládat, že nepeněžitá satisfakce (např. omluva apod.) tuto ztrátu vyrovná*.¹³⁹ Uvedené případy však lze považovat spíše za jakési ojedinělé „excesy“ a tedy i nadále je nutné vycházet ze striktního oddělování náhrady majetkové a nemajetkové újmy odlišnými instituty (náhrady škody a přiměřené zadostiučinění).¹⁴⁰ Dotčená osoba by se tedy v žalobě, jejímž předmětem je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, měla vyhnout argumentaci týkající se dopadů nekalosoutěžního jednání do její majetkové sféry, neboť tyto skutečnosti nejsou pro úspěšné uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění relevantní.

4.2 Sankční funkce peněžitě formy přiměřeného zadostiučinění

V teoretické rovině se již dlouhodobě diskutuje o tom, zda lze přiměřenému zadostiučinění, konkrétně pak jeho peněžitě podobě, připisovat mimo nesporné funkce satisfakční (odčinění vzniklé nemajetkové újmy) rovněž funkci preventivní a sankční (resp. preventivně-sankční), přičemž zejména sankční funkce (sankcí se v tomto smyslu rozumí složka přiměřeného zadostiučinění přesahující satisfakční funkci, nikoliv toliko strukturální složka právní normy) přiměřeného zadostiučinění budí v rámci odborné veřejnosti značné rozpory. Petr Hajn již v roce 2003 tendoval pro preventivně-sankční funkci přiměřeného zadostiučinění, když publikoval, že „přiměřené zadostiučinění (v té či oné jeho formě) je jednou

---

139 K tomu viz např. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 4661/2007.

140 ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II.: Peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2019(3) [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer

z civilněprávních sankcí. Má odrazovat rušitele chráněných osobnostních statků a jeho možné následovníky od protiprávního jednání a být tak nástrojem speciální i generální prevence. Takové působení vyžaduje, aby se jednalo o sankci patřičně důraznou a dostačující (přiměřenou) i z tohoto hlediska.¹⁴¹ Dále pak Petr Hajn uvádí, že „ve své peněžní formě může přiměřené zadostiučinění plnit funkci náhradovou (reparační, kompenzační), satisfakční i sankční a přispívat k prevenci závadného soutěžního chování“.¹⁴² Na tento názor navazuje Dana Ondřejová, když uvádí, že „přiměřené zadostiučinění je v podstatě jedinou „sankcí“ za nekalosoutěžní jednání v pravém slova smyslu, a to zejména tehdy, je-li přiznáno v penězích (...). Přiměřené zadostiučinění poskytnuté v peněžní podobě tak lze považovat za jistou formu „pokuty“ (pouze v přeneseném významu) za nekalosoutěžní jednání, aniž by pro tuto byly zákonem stanoveny striktní mantinely, v jejichž rámci se má jeho výše udělení pohybovat“.¹⁴³

Naproti tomu však stojí dogmatický názor, dle kterého je sankční funkce náhrady škody v rozporu se základními principy českého práva, neboť pravomoc trestat má jen stát, naopak v soukromém právu se odškodňuje vzniklá škoda a ušlý zisk, tedy základní funkcí náhrady škody je funkce reparační¹⁴⁴ a je tedy „nepřijatelné - coby naprosto neodpovídající povaze civilního, resp. šířeji soukromého práva, aby civilní sankce byla chápána jako trest. Civilní sankce může v souladu s povahou soukromého práva pouze směřovat k obnovení narušené rovnováhy, nikoliv k potrestání odpovědného subjektu. Přiměřené zadostiučinění v penězích proto může sloužit toliko ke zmírnění způsobené nemajetkové újmy, a nikoli k potrestání toho, kdo do osobnostních práv zasáhl.“¹⁴⁵

Lze souhlasit s tím, že pojetí přiměřeného zadostiučinění jako sankce za nekalosoutěžní jednání ve smyslu trestu bude v českém právním řádu narážet na základní principy, konkrétně pak na zásadu *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*,¹⁴⁶ zejména pak její roviny *nullum*

---

141 HAJN, Petr. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. Bulletin advokacie [online databáze]. 2003, č. 4, s. 7 – 12. Dostupné z: Beck-online

142 HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II.. Obchodněprávní revue. 2009, č. 12, s. 331-340.

143 ONDŘEJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0, str. 265.

144 Viz např. KÜHN, Zdeněk. Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci? [online]. 23.10.2007 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/m-mt-nhrada-kody-v-soukromm-prvu-sankn.html>.

145 Odlišné stanovisko soudkyně Ivany Janů k výroku a k odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 1586/09.

146 Článek 39 Listiny základních práv a svobod: *Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.*

crimen (poena) sine lege certa, z níž vyplývá požadavek určitosti trestní normy a trestní sankce,¹⁴⁷ jakož i na základní pojetí soukromoprávní odpovědnosti, jakožto následku soukromoprávního deliktu, pro níž je typické, že rušiteli vzniká povinnost nést sankci, jež směřuje k obnovení porušených právních vztahů, nikoliv však k „obohacení“ poškozeného nad rámec jemu způsobené újmy a tím k sankcionování škůdce.¹⁴⁸ Na druhou stranu základní funkcí všech právních norem, resp. právní odpovědnosti – následku porušení právní normy - jako takové, je funkce preventivní, dle které má právní odpovědnost vést ve společnosti k větší snaze lidí vyhnout se takovému jednání, za které jim hrozí sankce. Právní odpovědnost tak umožňuje předcházet nežádoucímu společenskému chování.¹⁴⁹ V souladu s ochranným účelem právních norem upravujících soukromoprávní delikty (v tomto případě delikt nekalé soutěže, resp. zákaz nekalosoutěžního jednání) a přiměřené zadostiučinění, jakožto soukromoprávní následek některých soukromoprávních deliktů, lze poukázat na názor, dle kterého se v takovém případě „přesouvají kritéria náhrady z vyrovnání k funkci zadostiučinění pro poškozeného, na které lze nahlížet jako plnění se sankční funkcí ve vztahu ke škůdci, plnicí zároveň i preventivní funkci v zájmu zabránění dalším škodám.“¹⁵⁰ Z. Kühn pak argumentuje potřebou transformace veřejnoprávní metody regulace do úpravy soukromého práva v souvislosti s trendem dekriminalizace, když v tomto směru uvádí, že „pokud dochází k vytlačování trestního práva z oblastí, které jsou svou podstatou soukromoprávní, bude nutné akceptovat též to, že veřejná metoda regulace bude do jisté omezené míry transformována v metodu soukromoprávní. Není totiž možné ponechat vztahy, ze kterých je vytlačována veřejná metoda regulace, v režimu stávající náhrady škody, jejíž základní funkcí je funkce kompenzační“.¹⁵¹

Vzhledem k současnému pojetí soukromoprávní odpovědnosti a zásad trestání v právu je tedy zřejmě nutno v této chvíli upustit od myšlenky přiměřeného zadostiučinění jako sankce v podobě „pokuty“, resp. obecně „trestu“, neboť takové pojetí by dle současné právní úpravy a doktríny překračovalo hranice ústavnosti a veřejného pořádku.¹⁵² Otázkou však zůstává, zda lze jako jedno z kritérií při rozhodování o výši peněžitého zadostiučinění zvažovat i potřebu

---

147 JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5., str. 28 – 29.

148 BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0, str. 200.

149 GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1. str. 164.

150 Odlišné stanovisko soudkyně Elišky Wagnerové nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 16/04.

151 KÜHN, Zdeněk. *Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci?* [online]. 23.10.2007 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/m-mt-nhrada-kody-v-soukromm-prvu-sankn.html>.

152 tamtéž

prevence a za tímto účelem nepřihlížet toliko k rozsahu újmy na straně dotčené osoby, nýbrž brát v úvahu i jiná hlediska, překračující prostou kompenzaci, jež lze považovat za hlediska funkce sankční, a s odkazem na to přiznat dotčené osobě vyšší částku přiměřeného zadostiučinění.

Nejvyšší soud ve své judikatuře již dlouhodobě, byť velmi opatrně, naznačuje obecnou přípustnost sankční funkce, resp. sankční složky v přiměřeném zadostiučinění v oblasti nekalé soutěže, když dle jeho právního názoru *nelze neuznat, že peněžní satisfakce má rovněž sankční povahu, neboť zaplacení zadostiučinění představuje pro rušitele také finanční újmu, nejen újmu morální, která má vyrovnat porušenou rovnováhu v postavení rušitele a postižené osoby*¹⁵³. Zároveň však Nejvyšší soud dodává, že sankční stránka přiměřeného zadostiučinění hraje při jeho poskytování vedlejší, podružnou roli a dokonce, že kritérium sankční povahy není z hlediska výše přiměřeného zadostiučinění určující.¹⁵⁴ Konkrétněji a pregnantněji se pak k problematice preventivní a zejména pak sankční funkce přiměřeného zadostiučinění vyjádřil Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ve věci sp.zn. 23 Cdo 3704/2011, ve kterém uvedl, *že zaplacení zadostiučinění by mělo pro rušitele představovat určitou finanční újmu (a nejen újmu morální), která má vyrovnat porušenou rovnováhu v postavení rušitele a nekalou soutěž dotčené osoby. Přiměřené zadostiučinění plní dvoji funkci – sankční (sankce postihuje toho, kdo závadně jednal a odrazuje jej od opakování závadného jednání) i preventivní (přiznáním zadostiučinění je dáno najevo, že nekalá soutěž se „nevyplácí“ a dobré mravy soutěže je třeba respektovat)*. Nejvyšší soud tedy v citovaném rozsudku akcentuje sankční a preventivní funkci přiměřeného zadostiučinění, byť z citace v závorce za pojmem sankční funkce lze říci, že Nejvyšší soud směšuje funkci sankční a preventivní, když uvádí, že sankce má odrazovat od závadného jednání, což je spíše projevem funkce preventivní. Pozoruhodný je však v tomto ohledu fakt, že Nejvyšší soud tento svůj právní názor zakládá na potřebě vyrovnat porušenou rovnováhu v postavení rušitele a dotčené osoby, jež byla porušena právě v důsledku nekalosoutěžního jednání. Tento názor lze považovat za poměrně progresivní, nicméně právě pro naplnění samotného účelu soukromoprávní úpravy nekalé soutěže lze souhlasit s myšlenkou odnětí výhody, kterou rušitel získal v důsledku nekalosoutěžního jednání, což lze obecně podpořit odkazem na ust. § 6 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého platí, že *nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu, jakož ani z protiprávního stavu, který*

---

153 K tomu srov. např. rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 29 Odo 652/2001 či rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 32 Odo 447/2006.

154 Rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 29 Odo 652/2001.

vyvolal nebo nad kterým má kontrolu. Nejvyšší soud však dosud tento svůj právní názor v jiném rozhodnutí nezopakoval ani na něj v další judikatuře nenavázal, tedy jej nelze v žádném případě prohlásit za ustálený.

Nelze však popřít, že Nejvyšší soud České republiky obecně připouští sankční funkci přiměřeného zadostiučinění v nekalé soutěži, a to minimálně v kontextu funkce preventivní, založené na myšlence účinného předcházení nekalosoutěžnímu jednání. Vzhledem k výše naznačeným „obvyklým“ částkám přiměřeného zadostiučinění, které české soudy, za „podpory“ Nejvyššího soudu, dotčeným osobám přiznávají, lze na akcent Nejvyššího soudu na sankční a preventivní složku přiměřeného zadostiučinění nahlížet spíše jako na obecnou a teoretickou proklamaci, než jako na skutečnou a ustálenou praxi. Myšlenka sankční a preventivní složky přiměřeného zadostiučinění se tedy doposud v judikatuře českých soudů naplno a skutečně neprosadila.

Za významný ve vztahu k této problematice lze považovat náleží Ústavního soudu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09 vydaný ve věci sporu slavného českého spisovatele (žalobce) proti vydavateli bulvárního deníku (žalovaný), v rámci kterého se žalobce domáhal po žalovaném poskytnutí přiměřeného zadostiučinění ve výši 5.000.000,- Kč, jakožto odčinění nemajetkové újmy, jež měla žalobci vzniknout zásahem do jeho osobnostních práv v souvislosti s uveřejněním nepravdivých informací v deníku vydávaném žalovaným, když zároveň k textu, jenž měl obsahovat lživé informace o osobním životě žalobce byly připojeny fotky žalobce, jeho rodinných příslušníků a údajné milenky. V průběhu řízení se přitom ukázalo, že žalovaný neměl při vydání předmětného článku informace v něm uvedené nikterak podložené či ověřené. Městský soud v Praze, který rozhodoval věc v prvním stupni, přiznal žalobci na přiměřeném zadostiučinění částku 50.000,- Kč a ve zbytku žalobu zamítl.¹⁵⁵ Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobci přiznal na přiměřeném zadostiučinění částku ve výši 150.000,- Kč.¹⁵⁶ V odůvodnění se odvolací soud ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, který dovedl zásah do osobnostních práv stěžovatele. K určené výši náhrady nemajetkové újmy v penězích odvolací soud konstatoval, že smyslem náhrady je pouze zmírnění následků a vyvážení újmy vzniklé zásahem do osobnostních práv. Nejvyšší soud České republiky dovolání stěžovatele usnesením č.j. 30 Cdo 2311/2007-139 odmítl, neboť

---

155 Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 34 C 32/2005-93.

156 Rozsudek Vrchního soudu v Praze č.j. 1 Cmo 233/2006-118.

neshledal zákonné předpoklady přípustnosti dovolání.¹⁵⁷ Ústavní soud pak ve svém nálezu dospěl k závěru, že výše popsaná rozhodnutí obecných soudů nerespektovala ústavní povinnost poskytovat ochranu základním právům a svobodám a postupem soudů byla porušena základní práva žalobce, a proto Ústavní soud rozhodnutí obecných soudů zrušil. Ačkoliv předmětem tohoto řízení nebylo přiměřené zadostiučinění jako nárok vyplývající z nekalé soutěže, nýbrž jako nárok založený zásahem do osobnostních práv, lze jistě vyjít z obecných právních závěrů Ústavního soudu ohledně povahy a funkce přiměřeného zadostiučinění, jakožto soukromoprávního nároku obecně, i pro potřeby zde řešené problematiky.

Konkrétně Ústavní soud v předmětném nálezu dospěl k právnímu názoru, dle kterého *při úvaze o přiměřenosti výše náhrady nemajetkové újmy v penězích je rovněž nezbytné přihlédnout k samotnému účelu a funkcím tohoto institutu (...). V pojetí zohledňujícím význam intenzity a míry zavinění při stanovení výše relativní náhrady je zásah do práva na ochranu osobnosti civilním deliktem a přiměřené zadostiučinění jednou z civilněprávních sankcí, která má rušitele chráněných osobnostních statků a jeho možné následovníky odrazovat od protiprávního jednání, a být tak nástrojem speciální i generální prevence, což vyžaduje, aby se jednalo o sankci patřičně důraznou a dostačující (přiměřenou) i z tohoto hlediska. Ústavní soud tedy jako výchozí hledisko pro úvahy o přiměřenosti výše požadovaného zadostiučinění akcentuje míru a intenzitu zavinění škůdce, když dle jeho názoru *potřeba finanční satisfakce narůstá v přímé úměře s mírou zavinění původce zásahu, neboť vyšší mírou zavinění je vždy neoprávněnost zásahu do osobnostních práv zesílena (...). V případě zlého úmyslu (záměru) na straně původce neoprávněného zásahu by měl soud svůj odsudek nad tímto společensky i právně zvláště odsouzeníhodným chováním vyjádřit právě citelným určením výše peněžitého zadostiučinění. Obdobně by bylo třeba postupovat i v případě, že by původce neoprávněného zásahu do osobnostních práv právě tímto zásahem sledoval pouze záměr zvýšit svůj majetkový prospěch či tak činil ve snaze zviditelnit se, a získat tak potřebnou publicitu pro své konání.* Intenzita a míra zavinění škůdce má tedy být dle Ústavního soudu jedním z klíčových hledisek pro *navýšení relativní náhrady*, ohledně čehož odkazuje Ústavní soud na institut anglo-amerického práva známý jako aggravated damages – zvýšená náhrada škody (újmy), když však obecně odmítá použitelnost institutu punitive damages - sankční náhrada škody v českém právním řádu.¹⁵⁸ Skrze dostatečnou výši částky přiměřeného zadostiučinění se pak Ústavní*

---

157 Ve smyslu ust. § 237 o.s.ř.

158 K tomu srov. odst. 37 a 38 odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09.

soud snaží naplnit jeho preventivní (či preventivně sankční) funkci, když v tomto ohledu uvádí, že *odstrašujícím působením zadostiučinění lze čelit sociálně patologickému nebezpečí ekonomizace výnosů a nákladů protiprávních jednání. Bylo-li by zadostiučinění pokaždé či převážně ... jen nízké bez ohledu na okolnosti, mohlo by to vést k objektivně nežádoucí myšlence, že se zásahy mohou původci vyplatit.*

Výše citovaným nálezem Ústavního soudu se detailně zaobíral Václav Janeček, který konfrontoval právní závěry Ústavního soudu uvedené v tomto nálezu s pojetím sankční (punitive damages) a zvýšené (aggravated damages) náhrady škody (újmy) v (zejména) anglickém common law, neboť dle jeho názoru lze v citovaném případě spatřovat mnohé analogie s anglickým pojetím sankční náhrady škody.¹⁵⁹ Ve svém příspěvku dospívá k názoru, že to, co Ústavní soud nazval zvýšenou náhradou škody obsahově odpovídá spíše anglickému pojetí sankční náhrada škody, když v tomto směru argumentuje zejména akcentem Ústavního soudu na míru zavinění škůdce, jakožto kritéria pro zvýšení částky přiměřeného zadostiučinění, připuštění překročení principu kompenzace, kdy poškozený může obdržet více, než mu ušlo¹⁶⁰ a dále pak akceptací zkoumání majetkové sféry škůdce,¹⁶¹ k jehož majetkovým poměrům by měla být částka přiměřeného zadostiučinění přiměřená.¹⁶² Dále pak Václav Janeček připomíná, že v anglickém common law je sankční náhrada škody přiznávána pouze výjimečně, přičemž částky přiznávané anglickými soudy jsou zásadně nižší než v případě amerického pojetí punitive damages (před kterým varuje Ústavní soud v předmětném nálezu), neboť sankční částka náhrady škody nesmí v Anglii přesáhnout výši peněžitého trestu (pokuty) za podobné jednání v trestním či správním řízení.¹⁶³

---

159 JANEČEK, Václav. K přípustnosti sankční náhrady škody. Právní rozhledy [online databáze]. 2013, 2013(5) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

160 K tomu blíže odst. 44 odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09. kde Ústavní soud uvedl, že *si je vědom existence zásady, která platí jako pravidlo a dle níž výše relutární náhrady nesmí být zřejmým bezdůvodným obohacením osoby dotčené neoprávněným zásahem a současně by neměla být pro původce neoprávněného zásahu jednoznačně likvidační a obecně vytvářející tzv. chilling effect. Na druhou stranu je však nezbytné zdůraznit, že ze zmíněné zásady je třeba připustit odůvodněné výjimky.*

161 K tomu blíže odst. 44 odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09. kde Ústavní soud uvedl, že *ostatně i právní teorie dovozuje, že při posuzování výše zadostiučinění je třeba též zohlednit, a to v rámci okolností konkrétního případu, i majetkové poměry původce zásahu (delikventa). "Přiměřenost zadostiučinění platí nejen z hlediska oběti, ale i osoby pachatele, neboť se jedná o plnění deliktního závazku mezi stranami. Zdá se, že jiná výše bude přiměřená u pachatele bezdomovce a jiná u pachatele, který je televizním vysílatelem či vydavatelem celostátního deníku, navíc profesionálem v oboru.*

162 JANEČEK, Václav. K přípustnosti sankční náhrady škody. Právní rozhledy [online databáze]. 2013, 2013(5) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

163 JANEČEK, Václav. K přípustnosti sankční náhrady škody. Právní rozhledy [online databáze]. 2013, 2013(5) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

Ačkoliv je právní názor vyslovený Ústavním soudem ve výše popsaném případě velmi progresivní, pohříchu nebyl podroben bližšímu zkoumání další judikatorní činností soudů (zejména pak soudu Nejvyššího a Ústavního), byť se k jeho závěrům judikatura, toliko obecně, prostřednictvím odkazu hlásí,¹⁶⁴ aniž by jej však dále rozvíjela či na něj navázala. Přípustnost sankční funkce náhrady škody obecně, bez bližšího odůvodnění naznačil Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ve věci sp.zn. 25 Cdo 894/2018, kde uvedl, že *sankční (preventivně-sankční) funkci ve smyslu punitivním (trestajícím) lze snad výjimečně připustit v případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí ze strany informačních médií. V těchto případech část literatury a judikatury dovozuje, že náhrada nemajetkové újmy musí být tak vysoká, aby byla způsobilá od závažných neoprávněných zásahů do osobnostních práv účinně odradit a aby se jim takové zásahy vedené snahou o hospodářský prospěch (prodejnost, sledovanost) tzv. nevyplácely.*

K problematice přípustnosti sankční náhrady škody se dále vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ve věci sp.zn. 30 Cdo 3157/2013, jehož předmětem bylo uznání cizího rozhodnutí, když v tomto ohledu uvedl, že *ve vztahu k uznání rozhodnutí ukládajícím punitive damages je možno uplatnit výhradu rozporu s českým veřejným pořádkem pouze tehdy, pokud je výše sankční náhrady újmy zjevně nepřiměřená újmě, již má odškodnit.* Dle Nejvyššího soudu ČR tedy nejsou cizozemská rozhodnutí, která přiznávají sankční náhradu škody, bez dalšího v rozporu s veřejným pořádkem, byť český právní řád nezná soukromoprávní institut sankční náhrady škody, nýbrž je nutno zkoumat vzájemný poměr přiznané výše náhrady újmy a újmy, která má být odškodňována (odčiňována). Na druhou stranu je však nutno zmínit, že Nejvyšší soud České republiky v tomto usnesení označil výše rozebíraný náleží Ústavního soudu, resp. tam vyjádřené právní názory, za výjimečné a ojedinělé, což potvrdil např. i v usnesení ve věci sp.zn. 30 Cdo 2033/2017, kde uvedl, že *citovaný náleží Ústavního soudu představuje ve vztahu k exemplární náhradě škody a k otázce sankční náhrady škody ojedinělou výjimku, která vychází ze zvláštních skutkových okolností případu.* Ostatně, jako k výjimečným přistupuje k předmětným právním názorům zřejmě i sám Ústavní soud, což vyplývá již ze samotného odůvodnění předmětného náleží, jakož i z pozdějšího náleží Ústavního soudu ve věci sp.zn.

---

164 Srov. např. usnesení NS ČR ve věci 8 Tdo 190/2017 či rozsudek NS ČR ve věci sp.zn. 30 Cdo 520/2014

II. ÚS 1360/12¹⁶⁵. To, že Nejvyšší a Ústavní soud považuje výše rozebrané právní názory Ústavního soudu vyjádřené v nálezu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09 za spíše ojedinělé a výjimečné, založené na specifických skutkových okolnostech daného případu však zároveň znamená, že soudy evidentně a priori neodmítají myšlenku sankční složky, či sankční funkce přiměřeného zadostiučinění, když pro účely rozhodnutí o výši přiměřeného zadostiučinění akceptují, byť pouze ve výjimečných případech, východiska typická spíše pro funkci sankční než kompenzační (viz připuštění, že poškozený může obdržet více, než činí jeho újma, zohledňování majetkových poměrů škůdce, míra zavinění škůdce atp.).

Z výše uvedeného by se mohlo zdát, že do českého právního prostředí pozvolna proniká myšlenka sankční funkce náhrady újmy, a to právě v podobě přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě, jež má odčínovat škůdcem způsobenou nemajetkovou újmu a nevycházet přitom toliko z okolností na straně poškozeného, nýbrž zohledňovat i jiná hlediska, nikoliv striktně kompenzačního charakteru. Je však otázkou, zda připuštěním sankční funkce dochází k překročení kompenzačního charakteru nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění či zda je sankční složka obsažena v primární funkci přiměřeného zadostiučinění, jíž je právě funkce kompenzační. Radim Doležal je toho názoru, že „české právo přiměřenému zadostiučinění přiznává sankční funkci. Chápe ji však jako strukturální součást normy, která působí v rámci kompenzační funkce a nevybočuje z ní, přičemž zároveň plní i funkci preventivní, která je vlastní každé sankci (ve smyslu složky normy)“.¹⁶⁶

Je vhodné zmínit, že občanský zákoník při vymezení pravidel pro určení výše a způsobu přiměřeného zadostiučinění rovněž zohledňuje některé skutečnosti, které jsou typické pro sankční pojetí tohoto soukromoprávního institutu, nežli pro jeho striktní chápání jako prostředku kompenzace. Činí tak zejména v ust. § 2957, dle kterého platí, že *způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody.* Je evidentní, že

---

165 V tomto nálezu označil Ústavní soud svůj nálezu ve věci sp.zn. I. ÚS 1586/09 za *ojedinělý*, když vycházel jednak z poněkud odlišných skutkových okolností, jednak z odlišného uchopení dovolacího řízení Nejvyšším soudem v relaci k závažnosti (její intenzitě) tam posuzovaného případu, než jak tomu je v nyní projednávané věci.

166 DOLEŽAL, Radim. Sankční funkce náhrady újmy - punitive damages v českém právu? Právní rozhledy [online databáze]. 2018, 2018(8) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online

občanský zákoník v citovaném ustanovení přikládá pro účely rozhodnutí o způsobu a výši přiměřeného zadostiučinění (v případě újmy na osobnostních právech člověka) zvláštní význam jednání škůdce, jakožto kritériu pro rozhodnutí o způsobu, resp. výši přiměřeného zadostiučinění, přičemž právě hledisko chování škůdce při určování výše přiměřeného je jedním z typických znaků sankční náhrady újmy.¹⁶⁷ Dle komentářové literatury toto ustanovení „zdůrazňuje, že forma zavinění má ovlivňovat volbu způsobu a případně i výši zadostiučinění. Dává se průchod myšlence, že poskytnutí zadostiučinění má i sankční povahu“.¹⁶⁸ Z ustanovení občanského zákoníku, do kterých byla do jisté míry promítnuta sankční složka či povaha náhrady škody obecně, lze zmínit dále ust. § 2969 odst. 2 občanského zákoníku¹⁶⁹ upravující otázku náhrady ceny zvláštní obliby, když toto ustanovení neváže povinnost nahradit cenu zvláštní obliby toliko na okolnosti na straně poškozeného, nýbrž předpokladem pro aplikaci tohoto ustanovení je okolnost výhradně na straně škůdce, a to poškození věci ze svévole nebo škodolibosti. Zde je tedy patrný odklon od striktně kompenzační povahy náhrady škody, když základní premisou pro povinnost nahradit cenu zvláštní obliby není vztah poškozeného k věci, ale „motiv“ jednání škůdce, který však nevypovídá ničeho o tom, zda měl poškozený k věci určitý specifický vztah, odůvodňující potřebu kompenzace takové zvláštní obliby. Dále pak lze zmínit ust. § 2971 občanského zákoníku¹⁷⁰, jež upravuje problematiku odčinění nemajetkové újmy tomu, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí. Předmětné ustanovení rovněž nezakládá povinnost nahradit takovou nemajetkovou újmu výhradně na okolnostech na straně takové „sekundární“ oběti, nýbrž předpokladem pro uložení povinnosti škůdci nahradit nemajetkovou újmu sekundární oběti jsou opět specifické prvky jednání škůdce, a to porušení důležité právní povinnosti škůdce z hrubé nedbalosti či způsobení škody ze zvlášť zavržení hodné pohnutky, což jsou kritéria typická spíše pro trestní právo¹⁷¹ ohledně

---

167 ŽIVĚLOVÁ, Alexandra. Umožňuje nový občanský zákoník přiznat v řízení o náhradě nemajetkové újmy punitive damages? Bulletin advokacie [online databáze]. 2016, 2016(4), 24 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

168 In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1702.).

169 *Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby.*

170 *Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.*

171 Srov např. ust. § 42 písm. b), ust. § 54 odst. 3 písm. a) či ust. § 147 odst. 2 trestního zákoníku.

nichž lze jen stěží argumentovat toliko kompenzačním hlediskem. Nelze se proto divit, že se objevují názory, dle kterých „náhrada nemajetkové újmy dle § 2971 občanského zákoníku je institutem sankčního charakteru a do budoucna jím lze argumentovat pro přiznání punitive damages v českém právu“.¹⁷² Sluší se však zároveň dodat, že posledně zmíněná ustanovení občanského zákoníku nezavádějí zvláštní kritéria navýšení náhrady újmy nad rámec kompenzace poškozeného, nýbrž spíše pro určité specifické případy kompenzace vyžadují větší „kvalitu“ jednání škůdce v podobě jeho vyšší společenské škodlivosti, jež zakládá jeho povinnost kompenzovat vzniklou újmu, což lze však již samo o sobě považovat za jistý odklon od čisté kompenzační povahy náhrady újmy, když kompenzace přichází v úvahu jen ve zvláštních případech, ve formě jakési sankční kompenzace.

Obecně však lze říci, že pokud zákon i judikatura považuje za zvláštní kritérium pro rozhodování o výši přiměřeného zadostiučinění okolnost spočívající v míře zavinění škůdce, přičemž úmyslné způsobení újmy by se v tomto případě mělo odčítat (v obecné rovině) vyšší částkou přiměřeného zadostiučinění, pak ani v takovém požadavku nelze shledávat čistě kompenzační povahu, neboť ne vždy musí být nutně dána přímá úměra mezi mírou zavinění (nedbalost či úmysl) a rozsahem nemajetkové újmy na straně poškozeného, když nedbalostním jednáním škůdce může být často způsobena daleko závažnější újma, než v případě jednání úmyslného. Pokud by měla být povaha přiměřeného zadostiučinění striktně kompenzační, nemohla by být brána v úvahu žádná jiná kritéria než ta na straně poškozeného, neboť pouze ta svědčí o závažnosti újmy, již je nutno kompenzovat, což však v případě českého právního řádu, judikatury ani doktríny neplatí, neboť jak bylo výše vyloženo, jsou brány v úvahu jako podstatné i okolnosti na straně škůdce.

Z výše uvedeného je evidentní, že v současné době nelze poskytnout uspokojivou a jednoznačnou odpověď na to, zda lze připisovat přiměřenému zadostiučinění rovněž funkci sankční, resp. zda lze při rozhodování o výši přiměřeného zadostiučinění vybočit z pouhé kompenzace a brát v úvahu i jiná hlediska, jež nemají přímý vztah k rozsahu (závažnosti) újmy poškozeného, neboť judikatorní i doktrinální názory se v odpovědi na tuto otázku různí. Obecnou shodu lze však shledat v tom, že přiměřené zadostiučinění (jako jakákoliv jiná právní

---

172 ŽIVĚLOVÁ, Alexandra. Umožňuje nový občanský zákoník přiznat v řízení o náhradě nemajetkové újmy punitive damages? Bulletin advokacie [online databáze]. 2016, 2016(4), 24 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

norma) by mělo plnit rovněž preventivní funkci a odrazovat adresáty právních norem od nežádoucího jednání.

Pokud však má přiměřené zadostiučinění v oblasti nekalé soutěže plnit svou preventivní funkci, musí být soudy ukládáno v dostatečné výši, aby zamezilo kalkulacím případných rušitelů ohledně toho, zda se jim zvažované nekalosoutěžní jednání vyplatí či nikoliv. V takovém případě se dle názoru autora nelze vyhnout uplatňování sankční složky, resp. funkce, přiměřeného zadostiučinění, ať již jako jeho samostatné složky či jako strukturální součásti funkce kompenzační, neboť striktní lpění na pouhé kompenzaci (s přihlédnutím k obvyklým výším částek přiměřeného zadostiučinění, jež jsou soudy přiznávány) ve spojení s těžkostmi souvisejícími s vedením nekalosoutěžních sporů (časová náročnost, nákladnost a obtížnost sporu) a složitostmi důkazní situace dotčené osoby uplatňující nároky na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, by případné rušitele mohlo k nekalosoutěžnímu jednání spíše motivovat, nežli je od něj odvracet, když porovnání šance na zisk prospěchu z nekalosoutěžního jednání s pravděpodobností soukromoprávního postihu a jeho případnou výší (toliko kompenzačního charakteru) bude často vyznívat pro protiprávní cestu nekalosoutěžního jednání.

Specifikem oblasti nekalé soutěže je pak v tomto ohledu to, že obecně každé (úmyslné) nekalosoutěžní jednání bude motivováno získáním majetkového prospěchu či obecně soutěžní výhody rušitele, což byl právě jeden z faktorů, na kterém Ústavní soud postavil svůj výše rozebíraný „přelomový“ nález. Na rozdíl od oblasti „prostého“ zásahu do osobnostních práv, kdy motivací k takovému jednání bývá spíše škodolibost či pomsta (pomineme-li nedbalostní jednání), však nebude zjištěna motivace v případě nekalosoutěžního jednání ojedinělá, nýbrž spíše běžná, což jen zvyšuje potřebu náležité prevence nekalosoutěžního jednání v podobě důrazné sankce. Teoretické problémy spojené s přípustností sankcionování prostřednictvím soukromoprávního institutu přiměřeného zadostiučinění lze v oblasti nekalé soutěže do značné míry překlenout tím, že újma vzniklá nekalosoutěžním jednáním může dle výše uvedeného spočívat rovněž ve ztrátě postavení dotčené osoby na trhu a v obavách o jejím dalším působení v soutěži, přičemž i takovou újmu je třeba odčinit. Prostřednictvím této úvahy tak lze „sankcionovat“ zjištěný úmysl rušitele v podobě snahy o získání soutěžního předstihu před svou

konkurencí a nevybočit tak z kompenzační funkce přiměřeného zadostiučinění.¹⁷³ Záleží však na soudech, zda budou mít dostatek odvahy k přiznávání takových částek přiměřeného zadostiučinění, aby tyto účinně odradily potencionální rušitele od nekalosoutěžního jednání a rovněž dostatek schopnosti na to, aby své rozhodnutí v tomto ohledu náležitě odůvodnily.

Nezbývá než dodat, že byť je úprava nekalé soutěže zařazena do soukromoprávního předpisu, lze v ní zcela jednoznačně shledat i jisté veřejnoprávní prvky, a to už jen v tom, že primárním účelem práva nekalé soutěže je ochrana „čistoty“ hospodářské soutěže před jejím zkreslováním a tím i ochrana trhu jako takového, v čemž lze zcela jednoznačně shledávat veřejnoprávní zájem. Jak bylo výše poukázáno, právo nekalé soutěže bývá považováno za jeden z nástrojů k prosazení veřejných zájmů v hospodářském soutěžení, přičemž nekalosoutěžní jednání je v tomto ohledu (v návaznosti na jeho společenskou škodlivost) sankcionovatelné i prostředky trestního práva. Lze tedy říci, že právo proti nekalé soutěži stojí kdesi na pomezí mezi právem soukromým a veřejným, jehož hranice jsou již tak dost nejasné, a je tedy otázkou, zda je vhodné i nadále lpět na striktním odlišování prostředků ochrany před nekalosoutěžním jednáním práva veřejného a soukromého.

Aniž by tedy bylo možné poskytnout zcela jednoznačné stanovisko o přípustnosti sankční funkce přiměřeného zadostiučinění, domnívá se autor, že nelze pochybovat o její vhodnosti a potřebnosti, a to (nehledě na právně teoretické označení) minimálně v podobě přiznávání dostatečně vysokých částek přiměřeného zadostiučinění v případech úmyslného nekalosoutěžního jednání motivovaného záměrem rušitele získat soutěžní předstih před svou konkurencí a tím i majetkový prospěch, neboť nelze akceptovat, aby měl rušitel majetkový prospěch ze svého protiprávního jednání (k tomu srov. výše citované ust. § 6 odst. 2 občanského zákoníku) tím méně, aby účinně ochraně subjektivních práv adresátů právních norem bránila právní dogmatika. Lze pak souhlasit s tím, že „přeformulujeme-li uvedenou otázku jako rozpor mezi zachováním právní dogmatiky a uplatněním právní pragmatiky, tedy jako dilema mezi zachováním teoretické hranice mezi civilním a trestním právem a možností tuto hranici setřít

---

173 K tomu srov např. rozsudek Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 30 Cdo 520/2014, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že: *zdůrazňuje-li část judikatury nutnost navýšení zadostiučinění z důvodu zavinění škůdce v některých případech (odůvodněných zvláštními okolnostmi) s ohledem na jeho preventivně-sankční funkci, nelze přehlédnout, že téhož výsledku lze dosáhnout i navýšením zadostiučinění při zachování jeho kompenzační funkce právě tam, kde poškozený vzhledem k jednání škůdce vnímá svou újmu úkorněji, než jak by ji vnímal, kdyby zvláštních okolností v jednání škůdce nebylo.*

ve prospěch ad hoc spravedlivého řešení pak bychom měli upřednostnit právní pragmatiku“.¹⁷⁴ Pokud tedy hrozí, že rušitelé mohou profitovat ze svého protiprávního jednání z důvodu praktických problémů spojených s jeho sankcionováním a právně teoretickým východiskům umožňujícím rušitelům argumentovat ve prospěch snížení nároku uplatněného dotčenou osobou pod hranici prospěchu rušitele z nekalosoutěžního jednání a dochází tak k protiprávnosti, která se vyplácí, je na místě ustoupit od doktrinálních východisek a přihlídnout spíše ke společenské potřebě předcházení takovým negativním jevům.¹⁷⁵ Pouze přiznávání dostatečně vysokých částek přiměřeného zadostiučinění, ať již založené na funkci toliko kompenzační nebo na doplnění této funkce rovněž o funkci sankční, je způsobilé dostatečně účinně odradit potencionální rušitele od nekalosoutěžního jednání a tím naplnit požadavek preventivního působení příslušných právních norem. V tomto směru je třeba plně souhlasit s Petrem Hajnem, který tuto problematiku výstižně shrnuje tak, že „pokud určitý nástroj (právní i kterýkoliv jiný) může a má plnit více užitečných funkcí, neměli bychom nepřiměřeně zdůrazňovat jen jednu z nich, v daném případě funkci kompenzační“.¹⁷⁶

4.3 Povinnost tvrzení a důkazní při uplatňování nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

V případě, kdy dojde k ohrožení nebo porušení práv určité osoby nekalosoutěžním jednáním a tedy k potencionálnímu vzniku nároku dotčené osoby na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, bude osoba dotčená nekalosoutěžním jednáním při úvahách o uplatnění nároku zvažovat, mimo výše uvedených čistě hmotněprávních otázek vypovídajících toliko o eventuální existenci tohoto nároku, rovněž otázky procesní, jež, vedle hmotněprávních předpokladů vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, podstatným způsobem ovlivňují možnost úspěšného uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jakož i to, zda se z ekonomického hlediska, vzhledem k předpokládané náročnosti, délce a nákladnosti soudního sporu, dotčené osobě vůbec vyplatí takový nárok uplatňovat. Jednou z nejpodstatnějších otázek je v tomto ohledu rozsah povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti dotčené osoby uplatňující nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, neboť vzhledem

---

174 JANEČEK, Václav. K přípustnosti sankční náhrady škody. Právní rozhledy [online databáze]. 2013, 2013(5) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: Beck-online.

175 VÍTEK, Michal. Sankční povaha přiměřeného zadostiučinění v nekalé soutěži. Soukromé právo [online databáze]. 2018, 2018(12) [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer

176 HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II.. Obchodněprávní revue. 2009, č. 12, s. 331-340.

k zásadám ovládajícím civilní sporné řízení bude mít nesplnění povinnosti tvrzení a důkazní (neunesení břemena tvrzení a důkazního) za následek neúspěch dotčené osoby v nekalosoutěžním sporu o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, a to nehledě na hmotněprávní stránku věci, tj. na faktickou existenci uplatňovaného nároku dotčené osoby.¹⁷⁷

Úpravu této problematiky nalezneme v ust. § 101 odst. 1 písm. a) a písm. b) o.s.ř.¹⁷⁸ a v ust. § 120 odst. 1 o.s.ř.¹⁷⁹, které vymezují povinnost tvrzení a povinnost důkazní účastníků řízení. Povinnost tvrzení je povinností účastníka řízení, dle které je účastník řízení povinen uvést skutečnosti důležité pro rozhodnutí a povinnost důkazní je povinností navrhnout důkazní prostředky k prokázání skutečností, které tvrdí.¹⁸⁰ Tyto povinnosti pak provázejí odpovídající břemena, jež lze vymežit jako procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že soudu budou rozhodné skutečnosti, k nimž se břemena vztahují, tvrzeny a prokázány.¹⁸¹ Ohledně břemene tvrzení a břemene důkazního platí, že tato břemena tíží toho účastníka řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky.¹⁸² Rozsah, resp. rozložení povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní a na ně navázaného břemena tvrzení a břemena důkazního vyplývá z hypotézy právní normy, kterou soud na daný případ aplikuje, neboť tato určuje rozsah skutečností rozhodných pro posouzení věci.¹⁸³

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem bude dotčenou osobu, jakožto žalobce uplatňujícího nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, tížit břemeno tvrzení a břemeno důkazní primárně ohledně obecných předpokladů vzniku nekalosoutěžního nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, jež jsou rozebrány v kapitole 2. této práce. Dotčená osoba tak bude povinna tvrdit a prokázat, že se žalovaný dopustil nekalosoutěžního jednání, tedy, že jednal v hospodářském styku, jeho jednání bylo v rozporu s dobrými mravy soutěže a

---

177 K tomu srov. WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5, str. 75.

178 K tomu, aby bylo dosaženo účelu řízení, jsou účastníci povinni zejména

a) tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti; neobsahuje-li všechna potřebná tvrzení žaloba (návrh na zahájení řízení) nebo písemné vyjádření k ní, uvedou je v průběhu řízení,

b) plnit důkazní povinnost (§ 120 odst. 1) (...)

179 Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.

180 WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5, str. 247.

181 tamtéž

182 K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 26 Cdo 2341/2009.

183 LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Praktický komentář* [online databáze]. Wolters Kluwer [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: Systém ASPI, komentář k ust. § 101.

bylo způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Dále pak, že dotčené osobě vznikla nemajetková újma,¹⁸⁴ a to v příčinné souvislosti s nekalosoutěžním jednáním žalovaného a že jednání žalovaného bylo zaviněné. Ohledně skutečností týkajících se zavinění žalovaného se však uplatní výše rozebraná vyvratitelná domněnka zavinění a dotčená osoba tak nebude povinna zavinění žalovaného prokazovat, naopak žalovaného (rušitele) bude tížit břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutečností a důkazních prostředků, které domněnku zavinění vyvracejí.¹⁸⁵

V případě nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění nedochází k obrácení důkazního břemene dle ust. § 2989 odst. 2 občanského zákoníku, neboť k tomu dle předmětného ustanovení dochází pouze v případě uplatnění zdržovacího nároku, odstraňovacího nároku a nároku na náhradu škody, a to pouze v případě, pokud je žalobcem spotřebitel¹⁸⁶. Občanský zákoník tedy ex lege obrací důkazní břemeno toliko v případě uplatnění uvedených nároků spotřebitelem, což dle autora práce nelze považovat za vhodné řešení. Z praktického hlediska, s přihlédnutím k zájmu na efektivním postihu nekalosoutěžního jednání a ochraně práv osob dotčených nekalosoutěžním jednáním, by se jevilo vhodnějším ponechat obrácení důkazního břemene na úvaze soudu, po zvážení konkrétních okolností případu, a to obecně pro všechny v úvahu přicházející nekalosoutěžní nároky, bez omezení subjektu, jenž nároky uplatňuje. Autor se tedy kloní k řešení, aby to byl soud, nikoliv zákonodárce, kdo v konkrétním případě rozhodne o případném přenesení důkazního břemene na žalovaného, a to i v případě nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, neboť dle názoru autora neexistuje důvod, proč by přenesení důkazního břemene mělo být v případě nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění vyloučeno. Takovéto řešení by současně více odpovídalo evropské legislativě, konkrétně pak směrnici EP a Rady č. 2006/114/ES o klamavé a srovnávací reklamě a směrnici EP a Rady č. 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, které počítají právě s tím, že možnost obrácení důkazního břemene budou mít soudy, a to v návaznosti na konkrétní procesní situaci.¹⁸⁷

---

184 K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 23 Cdo 2415/2017, dle kterého: *Předpokladem pro to, aby zadostiučinění vůbec mohlo být přiznáno, je však nejprve existence onoho zásahu do nemateriální (tedy nikoli materiální) sféry a z toho plynoucí újma, která se projeví primárně ve sféře nemateriální.*

185 K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 32 Odo 1160/2003 nebo ve věci sp.zn. 33 Cdo 487/2014.

186 *Uplatní-li spotřebitel právo, aby se rušitel zdržel nekalé soutěže nebo aby odstranil závadný stav a jde-li o některý případ stanovený v § 2976 až 2981 nebo v § 2987, musí rušitel prokázat, že se nekalé soutěže nedopustil. Uplatní-li spotřebitel právo na náhradu škody, musí rušitel prokázat, že škoda nebyla způsobena nekalou soutěží.*

187 Blíže k tomu ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-2, str. 300 – 302.

V případě, kdy se dotčená osoba rozhodne uplatňovat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě, bude povinna nad rámec výše uvedených skutečností, vzhledem k ust. § 2951 odst. 2 občanského zákoníku, dále prokázat, že jiná než peněžitá forma přiměřeného zadostiučinění nezajišťuje skutečné a dostatečně účinné odčinění nemajetkové újmy, resp., že takové odčinění zajišťuje právě jím uplatněná peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění, tedy že jsou naplněny předpoklady ust. § 2951 odst. 2 občanského zákoníku pro přiznání peněžité formy přiměřeného zadostiučinění. V tomto směru lze odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 32 Odo 511/2006, ve kterém dospěl soud k závěru, že *povinností žalobce, jehož právo bylo ohroženo nebo porušeno nekalosoutěžním jednáním žalovaného a jenž požaduje zadostiučinění v peněžité formě, je tvrdit, proč právě forma peněžité satisfakce je s ohledem na tvrzené a prokázané nekalosoutěžní jednání na místě a proč je přiměřenou právě požadovaná částka.*

Z povahy přiměřeného zadostiučinění, jakožto nároku nekvantifikovatelného, vyplývá, že na rozdíl od nároku na náhradu škody, nemá žalobce povinnost dokazovat přesný rozsah (výši) přiměřeného zadostiučinění, nýbrž toliko skutečnosti, ze kterých vyplývá, že žalobce utrpěl nemajetkovou újmu.¹⁸⁸ Rozhodnutí o konkrétní výši přiměřeného zadostiučinění závisí na úvaze soudu, byť je žalobce povinen v žalobě uvést konkrétní částku, jejíhož poskytnutí se po žalovaném domáhá. Aby splnil svou povinnost tvrzení a důkazní, je žalobce povinen přednést soudu příslušná tvrzení, z nichž vyplývá existence nemajetkové újmy, která má být přiměřeným zadostiučiněním odčiněna a předložit k jejich prokázání relevantní důkazní prostředky, neboť pouze v takovém případě je soud schopen rozhodnout o výši přiměřeného zadostiučinění v penězích. Zároveň nelze po žalobci požadovat skutečné prokázání nemajetkové újmy v případě, kdy je její vznik zjevný, nicméně těžce prokazatelný, nýbrž je nutno přijmout důkaz tzv. všeobecnou zkušeností.¹⁸⁹ Žalobce tedy nemusí např. prokázat, že klamavým označením zboží nebo služeb došlo k záměně zboží nebo služeb žalobce za zboží nebo služby žalovaného, tedy není povinen např. předkládat komunikaci mezi ním a jeho zákazníky z níž vyplývá, že zákazníci žalobce považovali zboží žalovaného za zboží žalobce, nýbrž postačí přednést soudu taková tvrzení a důkazy, ze kterých vyplývá, že evidentně došlo

---

188 ONDREJOVÁ, Dana. Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-2, str. 262.

189 ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži I. Podstata, funkce, a nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. Bulletin advokacie [online databáze]. 2018, 2018, 2018(12) [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer.

ke ztrátě rozlišovací způsobilosti označení zboží nebo služeb žalobce v důsledku jednání žalovaného. Jak uvádí Petr Hajn „o existenci nehmotné újmy a její intenzitě svědčí často již sama povaha (druh) a intenzita nekalého soutěžního jednání“.¹⁹⁰ Jako dostatečný důkaz vzniku nemajetkové újmy tedy může posloužit samo prokázání způsobu a formy nekalosoutěžního jednání, tedy samotného zlehčujícího výroku, konkurenčního označení zboží nebo služby, lze-li z obecné zkušenosti dospět k tomu, že vznik nemajetkové újmy ve sféře dotčené osoby je zjevný. Ke zdůvodnění uplatněného nároku pak bude žalobce nad rámec uvedeného dále tvrdit a prokazovat specifické okolnosti nekalosoutěžního jednání rušitele (agresivita, zlovolnost, šíření v médiích atd.), jež zakládají existenci a důvodnost jím uplatněného nároku.¹⁹¹

---

190 HAJN, Petr. Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II.. Obchodněprávní revue. 2009, č. 12, s. 331-340

191 K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 4384/2008: *Právě proto, že nárok na přiměřené zadostiučinění je nárokem, který podléhá volné úvaze soudu, je třeba vycházet z povinností tvrdit a dokazovat, jež stíhají žalobkyni podle § 79 odst. 1 a § 120 odst. 1 o. s. ř., ve smyslu kterých bylo její povinností způsobem určitým a srozumitelným vylíčit a prokázat rozhodné skutečnosti, jimiž byla vedena k uplatnění nároku na přiměřené zadostiučinění v požadované peněžité formě (...).*

5 Závěr

Vzhledem k praktickým problémům spojeným s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené nekalosoutěžním jednáním, zejména pokud jde o povinnost dotčené osoby přesně vyčíslit a prokázat výši vzniklé škody a příčinnou souvislost mezi jednáním rušitele a vzniklou škodou, což je v podmínkách hospodářské soutěže, kdy hospodářský výsledek soutěžitele je závislý na nespočetném množství faktorů úkolem velmi nesnadným až nesplnitelným, představuje nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění daleko příznivější cestu pro dotčenou osobu, jak dosáhnout alespoň částečného odčinění následků, které v její sféře způsobilo nekalosoutěžní jednání rušitele, byť touto cestou lze dosáhnout odčinění následků toliko ve sféře nemajetkové. I když se totiž pro účely odčinění nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění použijí obdobně ustanovení občanského zákoníku týkající se náhrady škody, vyplývá z povahy tohoto nároku, že dotčená osoba není povinna prokazovat přesnou výši přiměřeného zadostiučinění, i když uplatňuje nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v peněžité podobě, neboť určení jeho výše závisí na úvaze soudu. Z tohoto důvodu je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v praxi velmi často uplatňovaným nárokem osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním.

Obecným předpokladem vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je nekalosoutěžní jednání rušitele naplňující generální klauzuli nekalé soutěže formulovanou v ust. § 2976 odst. 1 občanského zákoníku, tedy jednání v hospodářském styku, jež je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, vznik nemajetkové újmy na straně dotčené osoby, příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním rušitele a nemajetkovou újmou dotčené osoby a zavinění rušitele. Všechny tyto skutečnosti je povinna v případě soudního sporu tvrdit a prokazovat dotčená osoba, s výjimkou zavinění rušitele, ohledně kterého formuluje občanský zákoník vyvratitelnou domněnku, čehož důsledkem je, že dotčená osoba není povinna zavinění rušitele prokazovat, nýbrž rušitel je povinen své zavinění vyvrátit.

Osobou aktivně legitimovanou k uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v případě nekalé soutěže je soutěžitel, kterým občanský zákoník rozumí osobu, která se účastní hospodářské soutěže, přičemž soutěžitele lze v rovině teoretické dále dělit na soutěžitele v užším slova smyslu a soutěžitele v širším slova smyslu. Další aktivně legitimovanou osobou ve vztahu k nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je

zákazník, jenž jako pojem není občanským zákoníkem nikterak definován. V neposlední řadě přísluší uplatnění nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění tzv. jiné dotčené osobě, tedy osobě, jejíž práva byla nekalou soutěží dotčena. Osobou pasivně legitimovanou ohledně nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je rušitel, který může jednat prostřednictvím pomocné osoby.

Přiměřené zadostiučinění může být dotčenou osobou uplatňováno ve formě nepeněžitě či ve formě peněžitě, přičemž se připouští souběžné uplatnění obou forem tohoto nároku. Nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích může být dotčené osobě přiznán pouze v případě, pokud nepeněžitá forma nároku nezajistí skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy, přičemž za tímto účelem soud zvažuje skutečnosti specifické pro konkrétní posuzovaný případ, z nichž se podává, zda je v tomto ohledu nepeněžitá forma přiměřeného zadostiučinění dostatečná či nikoliv. Autor v této práci dospěl k názoru, že v případě přiměřeného zadostiučinění vzniklého z nekalosoutěžního jednání by měly soudy velmi citlivě zvažovat naplnění podmínek pro přiznání přiměřeného zadostiučinění v peněžitě formě, neboť nejenom, že v případě nekalé soutěže budou velmi často naplněny předpoklady pro přiznání přiměřeného zadostiučinění v penězích, ale zároveň nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění může v některých případech ještě dále prohloubit negativní následky spojené s nekalosoutěžním jednáním a může tak působit spíše kontraproduktivně. Platí však, že skutková tvrzení a důkazní prostředky ohledně okolností podstatných pro posouzení možnosti přiznat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích musí soudu přinést dotčená osoba, která nárok uplatňuje.

Rozhodnutí o konkrétní výši přiměřeného zadostiučinění v penězích pak opět záleží na úvaze soudu, který za tímto účelem zvažuje jak objektivní kritéria (např. závažnost a intenzita jednání, dopad jednání do sféry dotčené osoby) tak i kritéria subjektivní (zavinění či motiv rušitele), přičemž bez významu není ani jednání samotné dotčené osoby. Při rozhodování o výši přiměřeného zadostiučinění v penězích by však soud neměl přihlížet k dopadům nekalosoutěžního jednání do majetkové sféry dotčené osoby, neboť k náhradě škody na majetku slouží institut náhrady škody, nikoliv institut přiměřeného zadostiučinění, které je třeba v tomto ohledu od sebe striktně odlišovat.

Z nároků vzniklých z nekalé soutěže je nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění nejlépe způsobilý sloužit jako účinná prevence potencionálního nekalosoutěžního jednání a

zároveň jako prostředek k odstranění závadného stavu způsobeného nekalou soutěží. Vzhledem k tomu, že rušitel bude při nekalosoutěžním jednání ve velké části případů veden zjištěným záměrem v podobě získání soutěžního předstihu před svou konkurencí, je nezbytné, aby právo proti nekalé soutěži obsahovalo nástroje způsobilé odradit rušitele od nekalosoutěžního jednání. Právě nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění by mohl být takovým nástrojem, nicméně pouze za podmínky, pokud budou soudy dotčeným osobám přiznávat takovou výši přiměřeného zadostiučinění, která je způsobilá rušitele od nekalosoutěžního jednání odradit, resp. vyloučí kalkulaci rušitele s tím, zda se mu v porovnání možného přínosu z nekalosoutěžního jednání a rizik s ním spojených nekalosoutěžní jednání ještě vyplatí, či nikoliv. Ačkoliv vzhledem k současné právní úpravě a obecnému pojetí soukromoprávních nároků nelze na přiměřené zadostiučinění nahlížet jako na soukromoprávní sankci ve smyslu trestu, je vhodné z výše uvedených důvodů přiměřenému zadostiučinění přiznat alespoň preventivně-sankční funkci, a to minimálně v těch případech, kdy bylo jednání rušitele motivováno získáním prospěchu, či v případě, kdy hrozí, že by rušitel mohl profitovat z nekalosoutěžního jednání, neboť takový výsledek je z hlediska základních zásad soukromého práva nepřijatelný. S přihlédnutím k tomu by měly být soudem určovány částky přiměřeného zadostiučinění v penězích, které by měly být přiznávány v takové výši, aby odradily rušitele od nekalosoutěžního jednání a odňaly mu případný prospěch z něj, a to právě s cílem odstranit závadný stav způsobený nekalou soutěží. Vzhledem k obvyklým částkám, které jsou českými soudy jako přiměřené zadostiučinění přiznávány, lze uzavřít, že v současné době přiměřené zadostiučinění tyto funkce ne zcela plní, byť minimálně funkce preventivně-sankční je soudní judikaturou formálně akceptována.

Použitá literatura

Monografie a komentáře

BEJČEK, Josef, Petr HAJN a Jarmila POKORNÁ. *Obchodní právo: obecná část, soutěžní právo*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-547-3.

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva. 2., přeprac. vyd.* Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-030-0.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ, Irena PELIKÁNOVÁ a Jan DĚDIČ. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 6., aktualiz. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1.

HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)* [online databáze], 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014.

HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 5. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský soudní řád: Praktický komentář* [online databáze]. Wolters Kluwer.

MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX., § 2894-3081* Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-199-1.

MUNKOVÁ, Jindřiška. *Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání*, Praha: C.H. Beck, 2008.

ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-505-2.

ONDREJOVÁ, Dana. *Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. Přehledy judikatury (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-670-7.

ONDREJOVÁ, Dana. *Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-522-0.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§2521-3081)*, Systém ASPI, Wolters Kluwer.

TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4.

TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. *Deliktní právo*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5.

Články

DOLEŽAL, Radim. Sankční funkce náhrady újmy - punitive damages v českém právu? *Právní rozhledy* [online databáze]. 2018, **2018**(8). Dostupné z: Beck-online

HAJN, Petr. *K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti*. Bulletin advokacie [online databáze]. 2003, č. 4, s. 7 – 12. Dostupné z: Beck-online

HAJN, Petr. *Jak postihnout nekalé jednání vůči soutěžitelům a spotřebitelům II.* Obchodněprávní revue [online databáze]. 2009, č. 12, s. 331-340. Dostupné z: Beck-online.

HAJN, Petr. *Nekalá soutěž a některá obecná ustanovení občanského zákoníku*. Obchodněprávní revue [online databáze]. 2014, **2014**(4), 97 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: Beck-online

CHADIMOVÁ, Iveta. *K pojetí spotřebitele a zákazníka v soukromém právu proti nekalé soutěži*. Acta MUP: Právní ochrana duševního vlastnictví [online]. **2017**, 13. Dostupné z: <https://www.actamup.cz/documents/file/acta/acta%20tisk%2016-2.pdf>.

JANEČEK, Václav. *K přípustnosti sankční náhrady škody*. Právní rozhledy [online databáze]. 2013, **2013**(5). Dostupné z: Beck-online.

KÜHN, Zdeněk. *Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci?* [online]. 23.10.2007 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/m-mt-nhrada-kody-v-soukromm-prvu-sankn.html>

ONDREJOVÁ, Dana. *Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži I. Podstata, funkce, a nepeněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění*. Bulletin advokacie [online databáze]. 2018, **2018**(12). Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer.

ONDREJOVÁ, Dana. *Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II.: Peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění*. Bulletin advokacie [online databáze]. 2019, **2019**(3). Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer.

PATĚK, Daniel. *Nad aktuální podobou práva proti nekalé soutěži (nejen) v občanském zákoníku*. Obchodněprávní revue [online databáze]. 2016, 2016(3), 65. Dostupné z: Beck-online.

RYŠKA, Michal. *Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti*. Právní rozhledy. 2009, č. 9, s. 305-308.

VÍTEK, Michal. *Sankční povaha přiměřeného zadostiučinění v nekalé soutěži*. Soukromé právo [online databáze]. 2018, 2018(12). Dostupné z: ASPI, Wolters Kluwer.

ŽIVĚLOVÁ, Alexandra. *Umožňuje nový občanský zákoník přiznat v řízení o náhradě nemajetkové újmy punitive damages?* Bulletin advokacie [online databáze]. 2016, 2016(4), 24. Dostupné z: Beck-online.

Judikatura

Nálezy Ústavního soudu:

III. ÚS 170/99

Pl. ÚS 16/04

I. ÚS 312/05

I. ÚS 1586/09

IV. ÚS 27/09

IV. ÚS 1630/11

II. ÚS 1360/12

II. ÚS 3664/14

Rozsudky a usnesení Nejvyššího soudu České republiky:

3 Cmo 36/92

1 Odon 45/97

29 Odo 652/2001

21 Cdo 1148/2002

32 Odo 1160/2003

30 Cdo 2005/2003

32 Odo 275/2004
32 Odo 1318/2004
32 Odo 1042/2005
32 Odo 1230/2005
32 Odo 447/2006
32 Odo 511/2006
32 Odo 229/2006
25 Cdo 1437/2006
32 Odo 1464/2006
32 Odo 1568/2006
32 Cdo 2085/2007
30 Cdo 2311/2007
32 Cdo 3895/2007
32 Cdo 4661/2007
32 Cdo 139/2008
23 Cdo 4384/2008
23 Cdo 1345/2009
26 Cdo 2341/2009
23 Cdo 4669/2010
23 Cdo 40/2011
30 Cdo 60/2011
25 Cdo 1474/2011
23 Cdo 2097/2011
23 Cdo 3704/2011
23 Cdo 3964/2011
30 Cdo 2707/2013
30 Cdo 3157/2013
33 Cdo 487/2014
30 Cdo 520/2014
30 Cdo 3849/2014
23 Cdo 4990/2014
25 Cdo 37/2015
23 Cdo 2941/2015
23 Cdo 4422/2015

25 Cdo 3285/2015

25 Cdo 3974/2015

8 Tdo 190/2017

30 Cdo 2033/2017

23 Cdo 2415/2017

25 Cdo 894/2018

Rozsudky Vrchního soudu v Praze:

3 Cmo 703/94

3 Cmo 788/94

3 Cmo 46/2000

1 Cmo 233/2006

3 Cmo 344/2006

3 Cmo 452/2013

Rozsudky Vrchního soudu v Olomouci:

4 Cmo 301/2008

Abstrakt

Tato práce se zabývá problematikou přiměřeného zadostiučinění, jakožto nároku vzniklého dotčené osobě z nekalosoutěžního jednání rušitele. Práce je rozdělena na tři části. V první části jsou vymezeny základní předpoklady vzniku nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, a to protiprávnost v podobě porušení zákazu jednat nekalosoutěžně, vznik újmy dotčené osoby, příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem újmy a zavinění rušitele. V druhé části práce jsou vymezeny osoby, které jsou oprávněny uplatňovat nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a osoby, které jsou povinny takový nárok uspokojit. Třetí část práce se zabývá formami, v jakých může být přiměřené zadostiučinění poskytováno a kritérii podstatnými pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění v penězích. Zvláštní pozornost je věnována problematice funkcí a účelu přiměřeného zadostiučinění v právu nekalé soutěže, zejména pak otázce, zda může přiměřené zadostiučinění plnit mimo funkce satisfakční rovněž funkci preventivní a sankční a zda tyto funkce mohou být zohledňovány při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění v penězích. Dále se pak práce zabývá rozsahem povinnosti tvrzení a důkazní dotčené osoby uplatňující nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a na něj navázaného břemena tvrzení a břemena důkazního.

This diploma thesis deals with the question of an adequate satisfaction as a claim resulting from violator's unfair competition conduct. The thesis is divided into three parts. The aim of the first part is to define general presumptions for the commencement of claim of the adequate satisfaction such as unlawfulness consisting in prohibited unfair competition conduct, injured party's non-pecuniary harm, causal link between violator's unlawful conduct and injured party's non-pecuniary harm and violator's fault. The second part defines persons entitled to claim the adequate satisfaction and persons obliged to meet such a claim. The third part deals with ways in which the adequate satisfaction can be provided and criteria substantial for assessment of the amount of the adequate satisfaction in money. Particular attention is paid to the question of function and purpose of the adequate satisfaction in the unfair competition law framework in particular the question of whether the unfair competition could be designated as a preventive and punitive instrument beside its main purpose of satisfaction of non-material harm suffered by the injured party and whether the function of prevention a sanction could be taken into account in deciding about the amount of the adequate satisfaction in money. The thesis also deals with the question of a scope of injured party's burden of producing evidence and burden of proof.

Klíčová slova

Nekalá soutěž, nemajetková újma, přiměřené zadostiučinění, výše přiměřeného zadostiučinění v penězích, sankční funkce přiměřeného zadostiučinění.

Key words

Unfair competition, non-pecuniary harm, adequate satisfaction, amount of the adequate satisfaction in money, punitive function of the adequate satisfaction.